26 + 5-2
2 + 6

2 1- 1-2
1

30 - 1
10

300

135
12

270
135

1620 | 5-
1500

120

Statuto e leggi
per il Commune
1577.

Di 4 Aprilis 1638

Statuta

Qui ... frumenta mallidicetur ... populis. Benedictio autem super caput vendentium.

Benedictio patris confirmat domos filiorum, maledictio autem matris eradicat fundamenta

Die 26 mensis Julij 1577

Andrea Andreutio a ... Sabinense, in Roma

Porsena offitio ... generale

Ego Andreas ...

Volemus

O, ... Ponedria ... offitio

al salir del farrai ...

Fermate alquanto, e ... a tua porta,

Dorsibus ... tresunt in sanguine terra

Bis seni carnem, ... membra figurant

Vidi ... ubi caro humana ... lucebat

Vidi autem sine plumis stante in arbore sine ramis, venit homo

sine pedibus, et comedit eam sine ore,

Dum ... datur, sed truncato capite datur

... tibi ... prora puppisque carentia

... nigro vestita colore, si caput excidi ...

... alba nimis, ... Cornice

Pastor arator equus pavi colui superavi

Capras, ... manu

... pannu' ... nostru' sustinia, mus

Quot coelum stellas, tot habet tua Roma ...

Pasena quot ..., tot habet tua Roma ...

Terra ferit stellas et coelum finditur aratro

Unda dabit flammas et dabit ignis aquas

III 2 III 2

Rubricæ libri ciuilis

De citationibus faciendis car
De creatione baiuli
De modo procedendi in causis ciuilibus 1
De executione instrumentorum 2
De modo procedendi quando produceretur apodissa siue scriptura priuata 2
De exceptionibus 3
De modo respondendi positionibus 3
De instantia causæ principalis 3
De procuratoribus constituendis a tutore uel curatore 4
De forma seruanda in alienationibus et contractibus minorum uel mulierum 4
De successionibus ab intestato 4
De ferijs
De suspectis et fugitiuis
Quod uir lucretur tertiam partem dotis uxoris 5
De testibus
De compromissis
De pensionibus domorum soluenda
De edificatione communium parietum
Quod uendere debeat requirere proximiores uicinos
De [illegible] in confessu
De iuramento deferendo parti parti
De præscriptione salarij mercenariorum
De indemnitate dannificatorum
De mercede domini Gubernatoris
De mercede notariorum terrigenarum et eorum officio
De mercede procuratorum et aduocatorum
De mercede baiuli 10
De appellationibus 10
Quod doctores et notarij non possint fideiubere pro aliquo
Quod mulieres honestæ non cogantur ingredi palatium
Quod officiales forenses non possint uexari de contractibus initis intra [illegible]
De iure summarie reddendo forensibus
De pœna petentis plus debito, uel debitum iam solutum
De pœna capientis columbos alienos, uel scoba aut balistam
De pœna mouentis terminos
De pœna turbantis aliquem in sua possessione
In quibus bonis non liceat fieri executionem

III 2

II

diebus feriatis celebrandis 11
...andis 12
B... destruentis suas possess. 12

Rubrica extraordinariorum

14
De mensuris et panis coctis 14
De plateis mundandis 14
Quod nullus piscari possit in aqua ... 14
Quod forenses quolibet anno solvant ... quatuor pro quartengata 14
De fornaciariis 14
De pena proicientis de domo aliquid turpe in stratas publicas 14
De pena euntis de nocte sine lumine 14
De pena porcorum vagantium per oppidum porcarii 14
De ovibus et capris non retinendis in oppido porcarie 15
De pizicarolis 15
De Macellariis 15
De bestiis morticinis 16
De molendinariis 16
De ... 16
De pena proicientium animalia ... 16
De electione et offitio ... ... vel alios factores extra portas 18
De ... et mercede camerarii 18
De electione et offitio extimatorum et terminatorum civitatis 19
De ... 19
De electione et offitio ... 19
Quod ... sit hipotecata pro subsidiis et aliis creditis 20
De electione et offitio ... cancellarii 20
De ... aliquid imobile sine licentia ... 21

Liber damnorum datorum

De ... ... in damnis datis 23
Quod ... offitiali damnorum datorum usque ad duos carolenos 23
Quod ... accusare cum iuramento et uno teste 23
De ... in damnis datis 23
De pena damni datis cum ... in bladis et aliis segetibus 23
De pena ... ad barcones et metas 23
De pena damni datis in hortis et croco 24
De ... damnum ... datis 24
De ... in bladis et segetibus ... 24

De pœna incidentium arbores et faciendi ligna ad ignem faciendum
Qua arbores dicantur domestice
De pœna facientis palos 25
De pœna facientis herbam in alieno 25
De pœna auferentium palos vel furcinas ex vineis vel sutibus alienis 25
De pœna accipientis fœnum vel paleas alienas 25
De pœna effodientis plantas cuiusque generis arborum aptas ad plantandum 25
De pœna boum vel ferentium capanellum 25
De pœna incidentis sepem alienam 25
Quod liceat unicuique incidere arbores et sepes pendentes super possessionem vel domo sua 25
Quod pater teneatur pro filio et dominus pro famulo 25
De pœna damna dantium in vineis 25
De pœna damna dantium ad olivas 25
De pœna damna dantium ad glandes 26
De pœna damna dantium infrascriptis rebus 26
De banditis et signatis faciendis 26
De pena damna dantium ad banditas 26
De pœna damna dantium ad [illegible] 26
De emendatione facienda damni passo 26
De pœnis duplicandis in damnis datis
De bestiis minoribus
De bestiis transeuntibus segetes
De pœna damna datium in canneta
Quod liceat iter capere alienum qui comode non potest transire per viam communem
De pœna damna dantis personaliter ad fructus
De pœna battentium nuces vel castaneas et alios fructus tam domesticos quam silvestres
Quod liceat cuilibet reconducere animalia reperta damna dantia in bonis suis vel [illegible]
Quod procedatur de similibus ad similia in damnis datis
De pœna damna datis cum pullis anseribus et anatibus
De fructibus caducis recolligendis
Quod liceat intrandi possessiones alienas vel domum tecertis casibus
De pœna replentis formas alienas
De pœna portantis uvas vel agrestam ultra duos racemos
De pœnis indemnizandis ante damna licentia
De clausuris faciendis
De pena fonentium meas fossatum
De [illegible]

IIV/5

Reformatio quorundam capitulorum ... 29
Quod quilibet potestas debeat se[illegible] archibusiis 30
Quod quilibet potestas debeat sindicari ... 30
De animalibus non retinendis in carbonariis ... 16
[illegible] ad [illegible] ... 30

In noie dni nri iesu xpi et virginis marie mris eius amen. Quoniam in prosperis sequentibus vel adversa spernentibus excessiue solent: ut preclare dictum est a furio camillo. Cu tres sint reru publicaru species recte siue legitime secundu principe peripateticorum: Aut n. unus ad utilitatem publica gubernat, et hec est reg[num] aut pauci et hi sunt optimates, aut multitudo mixta ex opulentis et popularibus. et hec pprie appellatur respublica. Quarum primam hanc nram coparare fortasse quis no immerito posset. et cu omes iste species reru publicarum legibus indigere maxime videant, que sunt vera fundamenta et columne bonarum actionum, ut facinorosi a vitiis metu pene abstineant boni premio afficiant.

[illegible]

nec [illegible] [illegible]
[illegible] interdum licita faceri [illegible]

IV/5

Reformatio quorundam capitulorum ibidem — 29
Quod quilibet potestas debeat se munire archibusiis — 30
Quod quilibet potestas debeat sindicari — 30
De animalibus non retinendis in Carbonariis — 16
[illegible] — 30

In noie dni nri iesu xpi et virginis marie matris eius amen. Omnia prospere sequentibus deum adversa spernentibus evenire solent: ut preclare dictum est a furio camillo. Cum tres sint rerum publicarum species recte sive legitime secundum principes peripateticorum: Aut n. unus ad utilitatem publicam gubernat, et hec est rex, aut pauci et hi sunt optimates, aut multitudo mixta ex opulentis et popularibus, et hec proprie appellatur respublica. Quarum primam hanc nostram comparare fortasse quis non immerito posset: et cum omnes iste species rerum publicarum legibus indigere maxime videantur, que sunt vera fundamenta et columne bonarum actionum, ut facinorosi a vitiis metu pene abstineant, boni premio afficiantur.

[illegible]

[illegible] interdum [illegible] facere

1v

Liber civilium causarum

De citationibus faciendis cap. j

[illegible] citatio est de jure divino. Deus [illegible] citavit Adam dicens Adam Adam ubi es, et quia citatio est de jure divino, Deus [illegible] scriptum est in jure quod in quolibet actu in quo pars ledi potest, debet citari, id circo statuimus et ordinamus quod quicumque voluerit aliquid ab aliquo petere vel consequi, seu aliquid alicui denuntiare et protestari coram judice teneatur et debeat una die vel altera ipsam contra quem experiri aliquo modo intendit citari facere [illegible] et jurato nuntium communis porcarie quod veniat coram judice responsurus de jure, et talis citatio sic personali facta habeat vim et peremptorii. si vero dictus bajulus eum [illegible] non invenerit teneatur facere eum citari ad domum sue habitationis ut domestici et familiares ei hoc denuntiare possint, et si in tali citatione primo comparuerit hora statuta coram judice, talis citatio valeat et teneat, si autem [illegible] sequenti die citetur similiter ad domum per [illegible] et tales due citationes diversis diebus facte habeant vim vere citationis facte [illegible] dummodo qualibet vice scribatur in actis talis citatio domi facta, et citatum [illegible] [illegible] agente seu [illegible] volente. et si citandus non habeat domicilium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volentis scribat judicialiter ubi talis citandus moratur, vel domicilium habet, ut ex debito sui officii faciat illum citari per certa die et de citatione fidem faciat rescribendo ipsi judici. et hoc locum habeat quando talis citandus aliqua ratione contineretur foris [illegible] quia [illegible] cautum est quod actor sequatur forum rei, nec permittimus [illegible] citationes fieri. Addimus [illegible] quod si citandus reperiatur in oppido porcarie possit citari per eadem die et hora.

De creatione bajuli cap. 2.

[illegible] officium bajuli sit adeo necessarium quod [illegible] nil possit fieri in judicio sive civili [illegible] criminali quod alicui prejudicet vel [illegible] et adeo [illegible] [illegible] quod difficile sit [illegible] [illegible] id circo statuimus et [illegible] quod rector [illegible] porcarie teneatur et debeat eligere seu [illegible] unum bajulum qui si possibile fuerit sit fidelis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alicui non [illegible] qui juret ad [illegible] dei evangelia corporaliter manu tactis scripturis officium [illegible] bene et fideliter et cum diligentia [illegible] [illegible] et exercere et omnes et quascumque citationes, commissiones, banimenta, sententia[illegible] [illegible] facere secundum formam predictorum statutorum et tenorem commissionis sibi [illegible] [illegible] si in aliquo inventus fuerit dolose et fraudulenter se gerere puniatur arbitrio judicis

De modo procedendi in causis civilibus cap. 3.

[illegible] [illegible] rerum magistra docet quod [illegible] litium prolixitatem subditi adeo in expensis [illegible] [illegible] et [illegible] litibus [illegible] secunda et damna sequuntur, prout [illegible] [illegible] et maxime in terra porcarie [illegible] expertum est. et quod [illegible] [illegible] [illegible] scandala [illegible], homicidia et dissentiones [illegible]

oriuntur. Volentes igitur huic morbo execrabili mederi, et cauillationes et subterfugia procuratorum et partium amputare et refrenare statuimus et ordinamus quod in qualibet causa que ciuiliter uel criminaliter uel mixte agitaretur coram Gubernatore et potestate predicte procedatur contra judicialiter summarie et de plano, sine strepitu et figura judicij, ac sola facti ueritate inspecta non seruatis aliquibus solemnitatibus a jure ciuili uel canonico uel aliqua consuetudine seu stilo inductis, itaque de nullitate nunquam possit opponi uel dici. Volumus tamen quod citato reo secundum formam presentium statutorum actor exhibeat uel oretenus faciat suam petitionem describendam tamen in actis quibuscunque uerbis et ineptis dummodo mens agentis comprehendatur. et si reus non comparuerit incusata contumacia eius per agentem ponatur petitor in tenutam bonorum rei primo mobilium, deinde immobilium, tertio nomine debitorum pro rata debiti et pro expensis legitimis. Et si ipse debitor seu tenutam passus infra uiginti dies si summa petita excedit XXV libras sin autem infra X dies comparuerit et satisfecerit creditori de expensis, tenutam ipsam recuperet et suas defensiones faciat alias post dictos terminos si actum fuerit actione reali authoritate presentis statuti creditor efficiatur uerus possessor et faciat fructus suos reseruato iure ambarum partium super dominio et proprietate. si uero ageretur personali actione tunc talis tenuta citato tamen debitore et facta fide de debito subastetur publice et palam tribus uicibus videlicet qualibet tertio die semel et expeditis dictis subastationibus adjudicetur per secundum decretum per judicem causae plus offerenti: et si nemo obtulerit detur per judicem creditori in solutum pro quantitate debiti et pro expensis legitimis secundum extimationem faciendam per extimatores comunis, uel duos bonos uiros eligendos per ipsum judicem. Et si debitor ante dictam extimationem perfectam ualuerit tenutam redimere id sibi liceat soluendo actualiter debitum et expensas. et dicto casu talis recipiens uigore subastationis, uel uirtute dationis in solutum efficiatur uerus dominus et possessor dicte rei sicut si uere emisset a dicto debitore pleno jure. si uero reus comparuerit in termino citationis detur sibi copia petitionis si uoluerit et statuatur terminus ad respondendum arbitrio judicis declarando quod secunda dilatio nullo modo concedatur nisi constiterit de impedimento legitimo saltem per iuramentum. tertia autem non possit concedi nisi per dictos ... pleno impedimento hoc modo si obuiatur fuge ipsius rei ... ubi procuratorem ... detur terminus utrique parti ad probandum ... et possint deinde receptis testibus publicetur processus et detur copia uolentibus cum termino trium dierum ad opponendum et apposita ... fuerit et judex ita et taliter se gerat quod infra tempora ... prefixa causa per sententiam diffinitiuam expediat.

Terminus ad
reluendum

Tenuta

Adiudicatio
2da. decreti

Terminus ad re-
spondendum

Terminus 3.
dierum

De executione instrumentorum. cap. IIII.

Pro ... imputatione statuimus et ordinamus quod si contigerit aliquem habentem debitorem ... pecunia uel in aliqua re quacunque ex legitima causa, et super hoc habens ... instrumentum, et illud produxerit coram judice in publica forma non abolitum, ... nec in aliqua sui parte suspectum, judex ipse decernat copiam eius petenti ...

terminu quinque dier ad opponendu et opposita probandu tam contra solutum q contra ipsu producentem. Et si infra dictum tempus no opposuerit, uel opposita no probauerit, cogatur debitor realiter et personaliter secundu uoluntate creditoris donec integre satisfecerit de quantitate petita et expensis. Sed si citatus no comparuerit, sed contumax fuerit, recognita eius contumacia assignetur sibi terminus 3 dier. Que assignatio termini notificetur saltem bis ad domu sue habitationis solite, ad comparendu, et soluendu, ac satisfaciendu, uel suas defensiones faciendu ut supra. Infra que terminu si comparuerit et aliquas defensiones proposuerit procedatur ut supra in primo casu statutum est. Si aut no comparuerit in dicto termino absq alia premonitione dictum instrumentum exequatur realiter et personaliter ad uoluntatem actoris. Que no ommo procedere uolumus no solu si petatur principali descriptum in instro. Sed et si eius heredes et successores uniuersales uel particulares uz pro rata hereditaria, siue petat eius procurator, uel habens cessione a primo creditore a iure uel a forma statuti concessam; et siue agatur contra principalem promissore et obligatum siue eius heredes uniuersales uel particulares uz pro rata. Sed si petens magis uoluerit tenuta sibi dari contra ipsu debitore, tunc detur tenuta, et sup ea procedatur prout supra in precedenti capitulo ordinatum est circa subastationes et adiudicationes et dationes in tenuta, no tn assignetur tali obligato terminus xx dieru ad reluendu sed triu tantu. Et liceat actori uariare in electione supradicta et iudex teneatur ne obstante acceptione tenute et retinere debitore debitore personaliter prout ipse actor uoluerit. Et predicta locum habeant et si producatur sententia interlocutoria uel diffinitiua uel preceptu iudicis de soluendo si in rem transierit iudicata, et in testamentis et in qualibet ultima uoluntate, dummodo appareant publica instrumenta. Volumus tn q reus ad nulla exceptione admittatur nisi ad exceptione solutionis, falsitatis, simulationis, uel in ultimis uoluntatibus mutationis uoluntatis, pacti de no petendo et usurarie prauitatis, et hoc casu sufficiat probare tale usuraria prauitate per publica uocem et fama per 3 testes oi exceptione maiores deponentes esse publica uoce et fama creditore fuisse usurariu: denegamus n. usurariis et solitis fenerari suprascripti beneficiu uz q eor instra habeant executione parata. Adijcientes q instra talium feneratorum et licita elapsis sex annis a die celebrationis nihil probent, et nulla habeant uaioris firmitate.

De modo procedendi quando producuntur apodisse siue scripture priuate Capi. V.

Quia usus apochar. seu apodisar. aut priuatar. scripturar. ut uulgo dr frequens est apud oes. cu notarior. copia semper haberi no possit. Statuimus et ordinamus q apoche predicte, seu priuate scripture scripte manu debitoris habeant executione parata, et in eis procedatur in oibus et per oia prout ut supra in proxime precedenti capitulo dummodo sint recognite a debitore, uel heredibus eius. Ad qua recognitionem faciendam dictus debitor uel eius heredes cogi possint et debeant simpliciter an dicte scripte seu apoche sint scripte manu illius qui in eis scriptis nominatur scriptor. Et hoc locum habeat et in scripturis

scriptis manu tertie persone subscriptis tñ a parte, uel saltem a duob. testib., et in scriptis
manu solius debitoris et si nulli testes se subscripserint et si talis respondens debes dolo
ueritatem negaret, et pbaret p testes, uel comparatione l[itte]ra[rum], seu alio modo a jure p[er]
missu d[ict]as scripturas fuisse factas d[e] commissione et uoluntate dei debitoris, uel manu ipsius, ta
lis negans puniatur pena falsi, et nihilominus debitu psoluere cogat[ur].

De exceptionibus cap. vi.

Statuimus et ordinamus p litiu abbreviatione majori et p damnis subditorum euitandis q[uod] nul
la exceptio peremptoria, dilatoria uel declinatoria uel alia cujuscuq[ue] generis q[ue] opponeret[ur]
coram quocuq[ue] judice i quacuq[ue] ca[usa] ciuili uel criminali uel mixta, uel cujuscuq[ue] generis
no impediat uel retardet litis ingressu et datione termini ad pbandu et cognitione[m] prin
cipali negotii sed predce exceptiones oes si opposite fuerint aut inhibitae [illegible] statuti
sint et esse itelligantur reseruate in pcessu cause cognoscende pbande ac terminade una
cu negotio principali post datione termini ad pbandu, uel postq[uam] capta fuerit de meri
tis cause cognosci, nisi opponeret[ur] contra persona interuenientem i judicio noie alieno uel
q[uo] negaretur haber[e] mandatu quo casu talis agens nullo modo admittat[ur], nisi mandatu
pduceret ualidu et sufficiens, secundu q[uo]d ca[usa] i q[ua] debet produci, requirit. Volumus tn
phiber[e] qui conjunctam p coniuncta psona admittat[ur] secundu juris dispositione sine mandato
si aut talis coparens noie alieno pduceret instr[ument]um mandati i publica forma quod ui
deat[ur] prima facie ualidu et sufficiens et dicat[ur] ipsu scriptu manu alicujus notarii [illegible]
porcarie Ageuti uel terra aquaspart presumat[ur] pro tali instro et pcedat[ur] i ca[usa] tanq[uam] cu
legitima persona no obstante q[uod] pars aduersa diceret illu q[ui] scripsit no esse notariu
uel no esse scriptu manu eius q[ui] d[icitu]r scripsisse, uel no fuisse judice uel [illegible]
d[icitu]r interposuisse authoritate, ut in judice authorizante cure, tutele, uel sindicatus,
uel alicui alii actui nisi opponens pbaret i continenti uel arbitrio judicis tale scriptu[m]
uel autorante no fuisse notariu uel judice, uel fuisse priuata seu i habile persona
et nisi judici de ca[usa] cognoscenti uideretur euidentissime tale instr[ument]um no esse dignu fide
seu ei no esse credendu. et ide dicimus i instris q[ue] diceret[ur] scripta et publicata manu
alicujus not[arii] forensis, si haberet fide legalitatis cu sigillo communitatis, uel judicis
uel dni illius loci ubi notarius degit. q[uo] casu uolumus d[ict]e fidei et sigillo oio credi
nisi pbetur contrariu ut s[upra]. Volumus etia p minori partiu dispendio q[uod] si notarius suppositus
jurisdictioni dci judicis fide faceret de mandato asserendo se rogatu de eo i[n]strumentu
stet et credat[ur] eius dco. dumodo tale dictu in scriptis redigat[ur] p notariu cause, qui actis
habeat[ur] ac si mandati instrum habuisset et pduxisset ualidu et sufficiens [illegible]
pcuratore q[ui] eius d[icitu]r. Et insup ut resecentur oes cauillationes quib[us] partes solent [illegible]
uti statuimus et ordinamus q[uod] nulle exceptiones cauillose seu calumniose [illegible]
q[uod] no liceat negare paternitate, filiatione, maternitate, prelatura seu [illegible]
tur, uel eu cujus manu inuenit[ur] publicu instr[ument]um esse notariu, uel [illegible]
et si hujusmodi exceptiones opponerent[ur] teneat[ur] opponens pbare [illegible]

3v

veras infra terminum arbitrio judicis statuendum: quo termino elapso et opponente non probante teneatur opponens reficere parti adverse expensas cum effectu, et condemnetur in TR x camere nostre applicandos possit et judex quando sibi videtur quod tales exceptiones opponantur per calumniam vel cavillationem illas statim reiicere, et eis non obstantibus ad ulteriora procedere.

De modo respondendi positionibus cap. vij.

Quia per positionum seu capitulorum usum partes relevantur a multis oneribus statuimus et ordinamus quod quotiescunque pars aliqua produceret positiones seu capitula in judicio nostro in causis mere civilibus vel mixtis civilibus et criminalibus et peteret eis responderi per partem affirmative vel negative, sive per verbum credit vel non credit, debeat prius jurare ad delationem judicis in propriam animam quod positiones vel capitula non producit nec facit animo calumnie, sed pro mera veritate, et quod credit efficaciter esse veras et vera et pertinentes seu pertinentia ad causam in qua producuntur: et tunc pars adversa teneatur et compellatur per judicem eis respondere per verbum credit vel non credit non obstante quod allegaretur de impertinentia, dummodo tales positiones non tangant crimen directe. Volumus insuper quod responsiones que fierent positionibus seu capitulis duplicibus vel impertinentibus seu negativis vel aliquo modo cavillosis auctoritate predicti statuti habeantur pro non factis, et in nullo prejudicent respondenti: et nihilominus judex possit tales positiones et quibus de iure non est respondendum ex offitio suo reiicere et pronuntiare eis non debere responderi. Et omnibus positionibus, quibus erit respondendum, debeat responderi absque consilio advocati vel alicuius persone, preterquam respondere debentis: qui teneatur respondere statim positionibus sibi lectis, nisi judici videretur super aliquibus, in quibus verisimiliter pars posset dubitare, dare terminum ad respondendum, et responsiones debeant fieri absentibus advocatis et procuratoribus respondentis, et qualibet alia persona, de qua esset suspitio ne verbo vel nutu respondentem instrueret adversitatem negandi. Statuimus et quod si lectis dictis positionibus parti, pars respondere nollet, vel differret, vel si fuerit bis per litteras requisitus quod veniat ad respondendum positionibus, et non venerit infra terminum in dictis litteris appositum, tunc tales positiones habeantur pro confessatis ipso facto et sine aliqua probatione quoad damnum et incomodum ipsius respondere debentis. Statuimus et quod si pars respondere debens, vel eius procurator assereret ipsum non posse comparere, recepto super juramento ab ipso procuratore in suam animam quod non animo dilatande litis vel calumnie hoc allegat, mittantur positiones judici loci, ubi talis reus degit omnibus expensis qui dictas responsiones recipiat et sub sigillo remittat.

De instantia cause principali cap. viij.

[C]um nobis non cesset animus lites abreviandi, ut comodius pauperes sese studeamus: Statuimus igitur et ordinamus quod de cetero cause tam civiles quam criminales quam mixte et cuiuscunque generis que coram judice seu potestate Porcarie agitarentur inter actorem et reum debeat

terminari et finiri p sentetia diffinitiua uel haberi in diffinitiue infra xxxx
dies utiles, alias elapsis dictis xxxx diebus utilibus instantia dicte cause est ou
perepta. et actor condedet, ex quo indiligenter prosecutus est sua causa i expensis ad
uerse parti: nisi inter partes fieret compromissum uel aliud euidens impedimentum emergeret
quo casu tantudem de instantia suppleat, et restituat quantum durauit impedimentum seu
compromissum. Et si defectu judicis causa ipsa no expediret infra dicta tempora, teneat
ipse judex parti lese ad dana et interesse: dumodo actor ita sollicite instetrit, q infra
xxx. dies juridicos oia jura sua exhibeat actuali ipsi judici, et causam instructa
saltem p parte sua reddat, et judex infra x. aliis dies juridicos teneat sententi
am ferre ut s.

De procuratoribus costituedis a tutore
uel curatore cap. ix.

Ut minori stipendio lites pupillorum et adultorum protractent, et citius fine accipiat sta
tuimus et ordinamus, q tutores et curatores et administratores legitimi auctoritate
presenti statuti possint procuratore unu uel plures costituere noie pupilli uel adulti
uel alterius cuius cura uel tutela administrat sicut ueros tutor facere per eu pote
substituendu i oibus et singulis causis tam ciuilibus q criminalibus q mixtis que agi
tarent coram judice [illegible] uel pupillis, adultis, uel aliis q noie
procurator fuerit costitutus remedio restitutionis i integrum, et alia [illegible] concessa.

De forma seruanda i alienationibus et cotractibus
minorum uel mulierum. cap. x.

Satis costat minores et mulieres sepissime circumueniri, multasque fraudes circa
eos ordinari: id circo statuimus et ordinamus q minores xxv annis, pupilli
furiosi, prodigi, et mentecapti, et mulieres no possit aliquid uendere, donare, per
mutare, cedere uel aliquo titulo aliqua bona, jura uel actiones cuiuscumque gene
ris i alienando inter uiuos uel donatione causa mortis transferre uel alienando cedere
cocedere sine presentia et authoritate tutoris uel curatoris uel alterius legitimi ad
ministratoris, et sine cosensu duorum proximiorum consanguineorum uel affinium
si cosanguinei no extarent uel omnis consanguinei uel affines ex [illegible]
tarent et haberi potuerint, et presentia et authoritate judicis. Mulieres uero ma
iores xxv an. sine cosensu duorum consanguineorum uel affinium ut s. nullo
modo alienare, uendere, donare, cedere, uel cocedere eorum jura et actiones possint
nisi seruata forma supradicta i oibus et p oia preterquam de authoritate tutoris uel
curatoris, uel legitimi administratoris, nisi tales essent quibus legitimus
administrator dari deberet. et si secus fieret, talis cotractus donatio, alie
natio, uenditio cessio, refutatio, et distractus presumatur et intelligantur esse auctho
ritate presentis statuti fictitii, dolosi, fraude pleni, et ita esse pronunciari [illegible]
itaque ualeat ipso jure i preiuditium dictorum minorum, pupillorum, et mulierum no ob
stante aliquo juramento cofirmatorio uel derogatorio, seu cuiuscumque [illegible]

remedii interponatur. Nihilominus tamen pars que aliter contraheret cum dictis personis vel
distraheret, et notarius qui de predictis rogatus fuerit non servata predicta forma cadant et
facto incurrant XX scutorum auri de facto auferre et camere nostre applicandam et ad restitutionem
omnium que commodi, quod consecutus fuerit. Statuimus etiam quod quotiens opus fuerit, vel valde
utile talibus personis contrahere vel distrahere, possit iudex cogere suprascriptos proximi
ores ad consentiendum, vel ad docendum legitimam causam contradicendi. Declarando
addimus quod mulieres omnes possint libere testari de bonis suis hic et ubique locorum
sine consensu et presentia propinquorum secundum dispositionem iuris communis

De successionibus ab intestato cap. XI.

Dignitas certe familiarum et agnationum per masculos conservatur, que postea sortescit per
paupertatem, et imago maiorum omnino deperit: videmus et quod natura omnium parens masculos dilexit,
et multum feminis pretulit. Et quia a fide dignis et senioribus populi Porcarie accepimus
simodo succedendi a tanto tempore quod non extat memoria in contrarium, infrascriptum succe
dendi modum et ordinem fuisse servatum in Porcaria circa successiones ab intestato. Sta
tuimus et ordinamus quod filie femine et descendentes ex eis in infinitum, et neptes ex filio
masculo nate, et descendentes ex eis non succedant nec succedere valeant in bonis nec he
reditate patris, avi, proavi vel aliorum ascendentium per lineam paternam in infinitum ab intestato
vel contratabulando testamentum, donec masculi prefati vel eorum descendentes sint et
masculi in infinitum per lineam directam descendentes superfuerint. Dummodo tales femine dotate
sint de bonis dictorum ascendentium, vel dotes congrue ab excludentibus volente debite [illegible]
et intelligatur congrue dotata, si fuerit dotata secundum consuetudinem domus et familie
dummodo talis dos non sit minor legitima. Et si tales masculi omnes decederent sine filiis
masculis legitimis et naturalibus tunc et eo casu tales femine per eos exclusa, vel
earum descendentes masculi vel femine restituantur authoritate presentis statuti ad portio
nem ad quam femine erat exclusa, ne melioris conditionis sit neptes vel proneptes, vel
[illegible] femina [illegible] quam ipse filie que per masculos fuerant exclusa. Si vero non
[illegible] descendentes ascendentium, sed collateralium transversa linea, ut si decederet aliquis testamento
vel intestabilis superstitibus fratribus carnalibus vel natis ex eodem patre, vel consobrinis ex
aliis masculis natis ex paterna linea, vel eorum filiis masculis in infinitum, et superstitibus
sororibus [illegible] pluribus, tunc et eo casu masculi prefati succedant omnem successionem
[illegible] propinquam et sororem unam vel plures omnino excludant, donec tales
[illegible] quibus deficientibus servetur per omnia quod de filiabus ordinatum est
[illegible] si quis decederet absque testamento superstite matre vel aliquo alio
[illegible] et si superesset soror defuncti, vel eius descendentes, et superstites
[illegible] masculo ex latere paterno sic decedentis, mater et affines propinquiores non
admittantur ad eius successionem neque soror vel descendentes ex ea sed masculi prefati
[illegible] iure succedendo preferantur quoad legitimam, quam non intendimus [illegible]

Cimilia

5a

primar. Declarantes quod omnes vocati a predicto statuto ad successionem et exclusionem feminarum intelligantur vocati si sint legitimi et naturales et capaces hereditatis: et non sit habitus odio, a defuncto cui succedere volunt tempore sue mortis. Et predicto dicto odio intelligantur vocati alij odio non habiti ab ipso testatore in pari gradu vel remotiori existentes. Et predicto dicto odio intelligantur vocati existente quod non sit odio habitus a testatore servetur ius commune quemadmodum succedendi. Adijcientes quod deficientibus masculis invicem excludentibus ut supra iure vel attinentes ex medio ante defuncto, de cuius hereditate agitur revertatur ad eius portionem, et habeat ac si numquam fuisset exclusus. Quia intendimus eos excludi donec et quousque masculi sunt. Et predictum statutum locum habeat in preteritis, presentibus et futuris in quibus non esset ius quesitum parti sententia, transactione, vel pactione aliqua, seu per litis contestationem, vel per actualem possessionem, in qua molestari non possit petitorio aut possessorio aliquo. Declaramus et quod mulieres supradicte dotande debeant ali et vestiri ex pensis heredum masculorum, donec non fuerint maritate, vel non ingresse fuerint aliquod monasterium, et donec non fuerit dos vel legitima integraliter soluta. Et si vidue remaneret, vel monasterium destruerent, possint reverti in domum paternam et habere victum et vestitum ponendo in dicta domo operas suas et dotem si fuerit patiente.

De ferijs cap. xij

Statuimus quod in causis quibuscumque civilibus vel mixtis ordinarijs ac extraordinarijs et quocumque nomine nuncupentur non procedatur neque ius reddatur infrascriptis diebus videlicet in festo nativitatis domini nostri Jesu Christi cum quatuor diebus precedentibus, et omnibus diebus sequentibus usque ad secundam diem post epiphaniam, die cinerum cum duobus precedentibus, in festo pascatis resurrectionis domini cum septem diebus precedentibus et alijs septem sequentibus, in omnibus diebus veneris de mense martij, dies pentecostes cum duobus sequentibus in die festivitatis corporis Christi, die ascensionis domini nostri Jesu Christi in diebus festivitatis beate marie virginis in nativitatem, conceptionis, presentationis, purificationis et assumptionis diebus festivitatis omnium apostolorum et quatuor evangelistarum in diebus dominicis in diebus festivitatum quatuor doctorum ecclesie die festo sancti francisci, diebus [illegible] sancti [illegible] chi et sebastiani, die calendarum maij in festo sancti michelis archangeli, sancti Jo[hannis] baptiste nativitatis et decollationis, sancte crucis de mense maij sancte marie magdalene, sancti laurentij sancti dominici sancte clare in festo omnium sanctorum sancte catterine, [illegible] quibus diebus volumus ius silere preterquam in maleficijs et damni datis, in quibus volumus omnes dies esse iuridicos, et in alijs diebus in quibus pro aliquod [illegible] pedum esset in letitia. Item tempore quo rustici [illegible] messibus [illegible] sancti Johannis de mense Junij usque ad festum sancte marie de mense augusti,

55

De suspectis et fugitivis cap. xiij.

Si quis haberet debitore in aliqua quantitate vel re mobili, et habuerit eu suspectu de fuga:
iudex teneat dictu debitore caperi et detineri, quotiescumque creditor iuraverit cu effectu se esse
creditore, et dictu debitore nihil possidere, et conditione sua deteriorasse post contractu debi-
tu: et facta tali captura authoritate presentis statuti creditor etsi no petat, teneatur ipse
quod dicit docere plene de suo iure credito, et quod dictus eius debitor post contractu debitu effec-
tus sit no solvendo, et quod facile possit effugere, et elapso dicto termino et actore non predicta
no probante talis debitor debeat relaxari absque mercede aliqua. Si autem creditor predicta
probaverit, detineatur usque ad satisfactione debiti et expensarum. Nihilominus
creditor teneatur dictu captu alere, si no sit unde alatur. Et quod suspectu et fugitivu
suu caperi fecit, preferatur aliis creditoribus anterioribus quibuscumque, quia vigilantibus
et no dormientibus iura subveniunt: no tamen negamus capto uti beneficio cessio-
nis si velit.

Quod vir lucretur tertia parte dotis uxoris cap. xiiij.

Statuimus quod vir lucretur tertia parte dotis date vel promisse decedente eius uxore post
matrimoniu contractu per verba de presenti sine filiis ex eius matrimonio legiti-
mis et naturalibus in recompensatione expensarum, que solent fieri a viro circa
personas sponse vel uxoris, dummodo prefatus vir dicta eius uxore aluerit, et
circa ea bene se gesserit in infirmitatibus et sanitate.

De testibus cap. xv.

Usus testium quod sit necessarius nemo est qui nesciat, idcirco ut in aliquibus ius co...
bus liqueat, statuimus quod quicumque quis timeret lite futura et testes haberet de
suis iuribus informatos, possit extraiudicialiter et nulla iuris solemnitate servata
comparere cora iudice, cora quo ea esset peragenda et petere quod hi testes examinentur
ad perpetua rei memoria super suis iuribus et defensionibus citata tamen parte secun-
dum formam statutorum, ta ad dictam petitione quam ad iuramenta testium videndum
et post audita super eius iustis exceptionibus et dictis testibus examinatis
super predictis, et super interrogatoriis partis adverse si ea producere voluerit, iudex te-
neatur processum publicare, et decernere praedictis testibus fore et esse adhibendam fidem
ad perpetua rei memoria, si testes identice producentis probaverit concludentes
secundum forma iuris. Hoc idem servetur ex parte actoris, qui si iuraverit cora
iudice, se habere testes valde senes, vel valetudinarios, vel de proximo recces-
suros et absfuturos, possit dictos testes inducere, et iudex teneatur citata parte
eos examinare, et si alicui partium visum fuerit cora dicto publicare ...

i veo expressu est. et eorum dictis quatenus de iure concludat credat, et fidem adhi
beat ei tempore. Et si qui tales testes examinaverit contra forenses, et tempus non pati
retur quod posset fieri citatio secundum formam presentium statutorum, tunc possit dictos
testes examinari absque dicta citatione. et eis credat, dummodo infra x. dies a die
examinationis facte parti adverse talis examinatio notificetur persone vel ad
domum solite habitationis. Statuimus igitur quod mulier major xij annorum et
masculus major xiiij admittatur in quacunque causa civili, vel criminali, vel mixta
cujuscunque summe et importantie sit preterquam in testamentis quoad mulieres, dummodo
alias sit testes idonei. et si contingeret dubitari de etatibus supradictorum, suffici
at declaratio judicis ex aspectu. Et ne contigat ~~scandala~~ et odia et scandala
oriri inter conjunctos, Statuimus quod pater, avus, proavus, mater, avia, proavia, et alij
ascendentes nullo modo cogantur testimonium reddere contra filios vel filias, nepotes
vel neptes, et alios eorum descendentes: nec e contra tales eorum descendentes cogantur
testificari contra dictos eorum ascendentes in quacunque causa: et intelligatur coacti,
si fuerit eis factum preceptum quod compareant ad testificandum, vel fuerint citati:
nec maritus contra uxorem nec uxor contra virum, nec gener vel nurus contra so
cerum vel socerum nec e contra. quo vero ad alios reliquimus juris dispositioni.

De compromissis cap. xvi.

Ad lites dirimendas et odia inter conjunctos removenda statuimus quod consanguinei
et affines usque in tertium gradum secundum jus canonicum computandum, nec non mercatores
super rebus mercatilibus, et socij si de societate contigerit litigari, et [illegible] et coloni circa labori
tium cogantur ad petitionem unius partis compromittere omnes eorum lites, questiones et diffe
rentias, que per inspectionem alicujus publici instrumenti pure, liquidi, non aboliti, nec can
cellati, nec aliqua sui parte suspecti vel mendosi, vel alicujus apoche manu unius
ex dictis partibus conscripte, vel manu tertij persone [illegible] testibus subscripte deci
di non possint, in duos eorum consanguineos, affines, vel amicos communes quod tenean
tur eorum debeat dicti onus suscipere, nisi aliquam justa causa et rationes abiles causa arbitrio
judicis infra duos dies declaranda aliquem excusaret: qui arbitri et arbitratores et
amicabiles compositores sint et esse debeant et nuncupentur: et habeant authoritatem presentis
statuti potestatem et facultatem dictas differentias cognoscendi, terminandi, decidendi
ac si essent judices ordinarij procedendo extra judicialiter sine strepitu et figura judi
tij et sola facti veritate inspecta. Et teneantur dicti arbitri eadem die qua de dicto compro
misso in eos facto notitiam habuerint, assignare terminum partibus x. dierum ad producen
dum, dicendum, allegandum, et monstrandum omnia eorum jura, nisi quando opus esset extra castrum
portarum accedere pro aliquibus scripturis publicis, vel aliquibus testes examinandis
vel ad aliquam fidem recipiendam, que ad causam facerent, quo casu major dilatio
detur, que ipsis videretur necessaria: et elapso termino predicto teneantur

16v

ferri copias partibus petitorum productorum et productis cum termino 3. dierum ad oppo
nendum et opposita probandum deinde teneatur quantum virili partes ad concordiam reducere: quo
non secuto infra duos dies mittat si opus fuerit, omnes scripturas utriusque partis ad ali
quem consultorem partibus non suspectum. et si contigerit quod ambe partes concordent in aliquem
ad illum eat pro consilio habendo semper expensis partium, si autem ad alium, in quo partes
non confidunt nec diffidunt. et secundum consilium prefati consultoris sententiam ferat ita
et taliter quod saltem infra viginti dies currentes causam expediat. si vero constaret
dictis arbitris vel arbitratoribus de veritate possit sententiam ferre absque alio consulto
re. Et si partes ipse in compromisso apponerent quod tales arbitri et arbitratores pos
sent procedere et sententiare de iure et de facto, tali casu possint dicti arbitri et arbi
tratores auferre de iuribus unius partis pro bono pacis, et pro scandalis forte immine
tibus evitandis, alteri dare in magna vel parva quantitate, prout eis omnino videbit
et placebit. Nec possit a tali laudo, sententia vel arbitramento, seu declaratione
appellari, reclamari de nullitate dicere, vel ad arbitrium boni viri recurrere, vel
aliquod auxilium implorari etiam pretextu enormissime lesionis. Et ut facilius et
sine expensis ad compromissum deveniatur, statuimus quod facta petitione de compro
misso teneatur iudex infra 3. dies pronuntiare et declarare an compromissum sit faciendum
nec ne: et si pronuntiaverit compromissum esse faciendum, cogat partes per detentionem
personalem, vel mulcta imposita et omni remedio opportuno ad dictum compromissum omni appel
latione et recursu seu auxilio vetato. Volumus insuper quod si contigeret quod una pars
appellare vellet, vel ad arbitrium boni viri recurrere in casu in quo appellare vel recurri
re non prohibetur, debeat infra duos dies appellationem et vitia (?) ece (?) exponere quam
habeatur pro valido, vel recursum petere a die late sententie, vel arbitramenti vel laudi
vel a die notitie habite competere quod pars adversa novos arbitros et arbitratores eligat
et iudex predictus teneatur et debeat infra 2. alios dies cogere dictas partes ad iterum com
promittendum. Et si pars per contumaciam absens esset, iudex teneatur eligere unum pro parte
contumaci consanguineum (?) non inimicum, et tales arbitri procedendo ut supra infra xv dies
causam ipsam expedire teneantur. Et si primum laudum vel arbitramentum vel sententia
fuerit confirmata per istos secundos arbitratores. Nullus amplius audiatur ad appel
landum vel recurrendum: sed eo prima sententia rata maneat. si vero in aliquo
vel in toto discordaret, tunc iterum super illo fiat compromissum ordine supradicto:
et tertii arbitri et arbitratores debeant infra x dies illud super quo secundi a primis
discordaverint, terminare et declarare, et huic declarationi et terminationi omnino
stetur: nec liceat ulterius vel appellare vel reclamare vel recurrere. Et omnes
prefati ut supra electi teneantur servare predicta quo ad expeditionem sub pena xxv.
scutorum pro quolibet et quolibet (?) staret vel expeditionem retardaret. volumus et quod si con
tingeret quod post acceptationem compromissi aliquis ex dictis arbitris vel arbitra
toribus impediretur aliqua iusta et rationabili causa per iudice declaranda, cogatur
pars que illum impeditum elegit ad alium arbitrum vel arbitratorem eligendum loco

illius impediti. Inconveniens si vero voluntarie iudex ad petitionem partis se interponat cogendo arbitros ad assignandum partibus competentem dilationem ad producendum et monstrandum eorum iura, et procedendo extraiudicialiter et sine figura iudicii ipsam causam expediat infra mensem currentem secundum potestatem a partibus eis attributam. possit insuper dictus arbiter et arbitratores supradicti precipere partibus et testibus sub pena que eis videbitur. et iudex tales penas exigat. et camere nostre applicet de facto, et in omnibus necessariis eis assistat.

De pensione domorum solvenda cap. XVII.

Statuimus quod conducentes domos, apothecas, cellaria vel quid simile, si non fuerit expressum quo tempore pensiones solvi debeant, teneantur solvere medietatem pensionis statim elapso medio tempore conductionis, et alteram medietatem in fine conductionis. et censeatur facta tacita reconductio duratura per tantundem temporis quo duravit prima conductio, nisi infra X dies ante finem conductionis vel locationis una pars alteri declaraverit nolle persistere in locatione vel conductione.

De edificatione communium parietum cap. XVIII.

Statuimus quod si contigerit quod paries communis indigeret refectione vel resarcitione teneatur convicinus ad petitionem sui vicini contribuere in expensis faciendis in dicta refectione pro rata parietis. et casu quo contribuere recusaverit, possit convicinus dictum parietem reficere vel reactare et punitur a suo convicino. et tunc superius iudex teneatur cogere dictum vicinum recusantem ad restituendum dictas expensas factas in dicto pariete pro rata infra terminum per ipsum iudicem declarandum considerata qualitate et dimensione vici vicini. Volumus insuper quod nemini liceat facere aliquid in pariete communi per quod inferatur damnum vicino et si paries esset proprius ut puta facere fenestram per quam videatur in curtem aut in horto vel curtili vel in domo convicini. et si necessarium esset facere fenestram causa luminis habendi, liceat facere fenestram ferratam ita tamen quod per eam non possit aliquid iactari contra vicinum. nec per eam ascendere vel descendere. quod totum arbitrio boni iudicis prohibemus et quod non liceat habitanti in solario superiori [illegible] vel aliquid simile quod possit descendere in solarium inferius possessum ab alio in solario inferiori et non possit facere fumum vel mandadera vel [illegible] habitantem in solario superiori offendatur sub pena arbitrio iudicis. [illegible] vero parietis proprius debeat illum tenere ita et taliter quod [illegible] ri [illegible] vel incomodum per ventum, vel pluviam, vel aliqua [illegible]

Quod vendentes debeant requirere extimiores vicinos cap. xix.

O [O]rdinamus ad tollenda iurgia, rixas et contentiones que nascuntur inter concurrentes ad emendum, quod volens vendere aliquam rem stabilem teneatur requirere vicinum extimiorem, an velit emere iusto pretio: Et si non fuerint concordes de pretio debeat stari extimationi extimatorum civitatis, si partes habent eos confidentes, si autem extimationi duorum bonorum virorum quos partes eligerent. Et intelligatur extimior vicinus qui haberet bona herentia rei vendende a pluribus lateribus quam alii. Et si essent pares quo ad confinia, intelligatur ille qui maiorem fundum possideat vel sibi commodius esset: Et si essent omnino pares, sorte determinetur: Et si secus aliqua venditio fieret, possit retractari, et iudex teneatur dictam rem adiudicare secundum distinctionem predictorum.

De termino in confessum cap. xix.

S [S]tatuimus quod debitor sponte confessus in iudicio circa aliquam obligationem factam ab actore habeat terminum xij dierum ad solvendum et plus arbitrio iudicis considerata facultate debitoris et creditoris et aliis circumstantiis: quo termino elapso fiat contra ipsum executio secundum dispositionem predictorum statutorum.

De iureiurando deferendo a parte parti cap xxi

V [V]t lites citius terminarentur volumus quod quotiescumque inter aliquos esset differentia de aliqua re vel summa qualibet magna, de qua ambe partes essent per confessionem informate, putans cum eis essent facte vel gesta vel dicta. et una partium vellet per secundum iusiurandum litem dirimere, teneatur facere partitum sue adversarie in scriptis coram iudice, et dare ei electionem quod vel iuret rem ita sic esse ut posuit, vel referat iuramentum: Et si dictus adversarius voluerit deliberare detur sibi terminus unius diei vel duorum ad deliberandum et si iurare recusaverit vel distulerit absque legitima causa, iudex teneatur deferre iuramentum alteri parti et secundum eius iuramentum iudicare. Et si per duos testes fidedignos probaretur aliquam partium periurasse, puniatur de facto in xxv ducatis, et numquam possit esse testis in iudicio neque extra, nec restitutionem umquam in tempus [illegible], sed perpetuo sit infamis ipso iure, et eius declaratio [illegible] in [illegible] talis reportari iuramenti sit ipso iure nulla

[illegible] felic[illegible]
[illegible]
[illegible] Angeli [illegible] 7. [illegible] 1527
[illegible]

De praescriptione salarij mercenariorum cap. xxij.

Quia sepe co[m]pertu[m] est experientia q[uod] d[omi]ni absq[ue] testibus soluu[n]t salaria eorum famulis, deinde tractu temporis discordia duce salaria repetu[n]t et bis ide[m] exigit, huic morbo mederi cupientes statuimus q[uod] elapso anno post tempus locationis et co[n]ductionis famulus no[n] possit peter[e] suu[m] salariu[m] ab illo cui i[n]seruiuit si ille qui famulu[m] co[n]duxit asseruerit se soluisse, et id p[ro]prio iuramento co[m]p[ro]bauerit iurando ad delatione[m] iudicis se satisfecisse, et ide[m] uolumus seruari in heredibus illius q[ui] famulu[m] conduxit. Mercenarij aut[em] q[ui] a die operas suas diuersis locant infra sex menses eorum mercede[m] peter[e] teneant[ur]: elapsis uero sex mensibus a die operarum prestitarum iurante d[omi]no co[n]ductor[e] ut s[upra] minime ad tale[m] mercede[m] petenda[m] admittant[ur]: sed t[am] d[omi]nis famulis q[uam] mercenarijs talibus casibus o[mn]is audientia deneget[ur].

De indemnitate damnificatorum cap. xxiij.

Ad declaratione[m] eorum q[ue] iura multipliciter ponu[n]t circa illos q[ui] da[m]na patiu[n]t[ur] occasione [illegible], et ad remedia da[m]na ne mala huiusmodi ueniat statuimus q[uod] quicu[m]q[ue] incola et habitator porcarie et tanq[uam] porcarie[n]sis in porcaria [illegible] teneat[ur] et debeat q[uo]tiescu[m]q[ue] ab aliquo forensi diffamat[ur] ta[m]q[uam] eius debitor in [illegible] et [illegible] se gerer[e] q[uod] dicte diffamatio[n]i seu assertioni silentiu[m] i[m]ponat ut iuste uel iniuste debite uel i[n]debite aliq[ue] represalie co[n]cedantur co[n]tra homines uel [illegible] castri porcarie. uel aliter aliquis porcarie[n]sis i[n] aliquo loco da[m]nu[m] uel saquestratione[m] i[n] persona uel r[e] aliqua patiat[ur], ta[m] dictus assertus debitor teneat[ur] da[m]nu[m] passo ad o[mn]ia expensas da[m]na et interesse secu[n]du[m] declaratione[m] medio iurame[n]to facie[n]da[m] p[er] ipsu[m] da[m]nu[m] passu[m]. Et ide[m] uolumus obseruari si no[n] precede[n]te aliqua diffamatione uel assertione [illegible] da[m]nu[m] pateret[ur] occasione uel i[n]tuitu alterius et si fore[n]sis esset ide[m] [illegible] ...one uel i[n]tuitu da[m]nu[m] illatu[m] esset: et tali casu dictus forensis possit [illegible] porcarie capi detineri et cogi ad da[m]ni refectione[m] ut s[upra] declarata.

De mercede d[omi]ni gubernatoris seu rectoris seu iudicis cap. xxiiij.

Dignus est mercenarius sua mercede. id circo statuimus q[uod] d[omi]n[u]s Gubernator [illegible] castri porcarie p[ro] eorum mercede recipere possit p[ro] qualibet petitione [illegible] facta seu p[ro] quolibet actu ab actore seu agere uolente. [illegible] [illegible] uero [illegible]

facta p adies cariu mihi soluat. pro qualibet productione cuiuscumque scripture bolenenu unu
p inductione testiu bolenenu unu p quolibet teste, p examine bbos duos p qualibet teste.
p qualibet sententia diffinitiua uel habet vim diffinitiue bbos quatuor pro actu platione sententie
tie bolenenu unu, p sportulis uero i causis comissariis et i causis forensibus et si unus tantu
litigator esset forensis bolenenu unu pro qualibet floreno petito, que sportule soluuntur
ab ambabus partibus, si uero peteret res stabilis uel mobilis siue se mouentis bolenenu unu
p quolibet floreno habita consideratione extimationis rei petite. Et si pars aliqua nollet
sibi soluere suam medietatem pars petens contenta fieri teneatur soluere totam summam et sic te
neat partem recusantem cogere ad reficiendum solutam medietatem de facto p detentione personali
pro executione qualibet bolenenu unu p qualibet floreno ut s. Et si contingeret de uo
luntate partium iret ad uidendum aliquam differentiam seu locum differentie si in castro per
curie habeat bbos sex, si extra castrum bbos sexdecim. et si oporteret accedere ad medi
habeat iudex tres: p interpositione cuiuslibet decreti bbos sex. p quolibet iuramen
to q defertur a parte parti bbos duos. p copiis uero actorum et scripturarum bbos
duos p qualibet carta, que charta contineat i se quinquaginta lineas et quali
bet linea habeat xxv sillabas p qualibet registratione quam oio fecerit te
neatur cuiuscumque scripture bbos duos p qualibet charta. Volumus et q non liceat
at iudici restituere aliquod instrumentum publicum uel aliquam scripturam publicam, q fue
rit i iuditio coram eo producta tamquam originaliter nisi facta prius registratione i acti
ne oriatur materia fabricandi falsitates, et ut pars contra quam producitur possit o
tempore copiam habere et idem dicimus fieri de scripturis seu spechi priuatis et
libris rationum et aliis similibus. Item bbos duos p qualibet uo ueniente ad [illegible]
ante lectas positas. p captura personali i eis ciuilibus carlenum unum pro qualibet
sindic bolenenos duos. Item in carceratis forensibus bbos quatuor pro qualibet die quo
fuerit detentus. Item p cassatura processus capitales principali uel defectu iudice quoque
pro cassatione processus mere criminali p pena pecuniaria media bolenenu pro qualibet
floreno qui deuenit fuerit i camera et si condemnatus habuerit [illegible]
[illegible] totum et teneat ipse iudex curare cum effectu ita q tam [illegible]
[illegible] pignoribus i causis ciuilibus uel mixtis dicta pignora consignet camerario
[illegible] comitatis, nec patiatur [illegible] uel officiales exceptis
pignoris pro interesse camere uel comitatis quibus casibus [illegible] statutum [illegible]
ponitur sub rubrica de pignoribus i tractatu de electione camerarij [illegible]
[illegible], et cancellarii et eorum officio et que dicitur iudex [illegible]
[illegible] eadem seruentur i criminalibus q ad [illegible]

De mercede notariorum scrigeriorum et eorum offitio cap. XXV.

Statuimus quod notarii porcarie teneantur et debeant quoties fuerint requisiti et rogati
de productionibus appellationum quarumcumque, de protestationibus, et interpellationibus
extraiudiciariis. et de contractu de quo fuerint requisiti ab aliquo habitatore porca-
rie exceptis his que venderent in presiditium [illegible] et de his actum
de quibus rogati fuerint conficere publica instrumenta in forma valida sub pena
unius scutati aurei pro qualibet vice qua recusauerint. ~~[illegible] notarij~~
seu publica instrumenta de predictis non fecerint nisi aliqua iusta causa
se excusauerint. Volumus insuper quod prefati notarii faciant et habeant proto-
collum siue librum magnum chartulatum, in quo non possit aliqua carta addi uel
minui qui cognoscat, et in dicto libro scribere infra octo dies a die quo de infra-
scriptis actibus fuerint rogati extense et non per cifras uel ut uulgo dicitur breui
parte cum omnibus clausulis necessarijs et solitis et que ueniunt ex natura contrac-
tus ita et taliter quod intentio partium perfecte appareat et intelligatur sub pena
unius scutati pro quolibet instrumento non sic excripto et extenso infra dictum tempus
volumus et quod si aliqua partium culpa uel dolo seu negligentia dicti notarii ali-
quod damnum pateretur, dictus notarius teneatur parti lese ad omnia damna expensas et
interesse. ad quod omnia cogatur constito de predictis infra XV dies per iudicem porcarie. Et quia
omnis labor optat premium, statuimus quod quilibet notarius recipere possit pro eius mer-
cede pro qualibet rogitu bolenenos unum pro qualibet parte rogante, pro cassatura uero
[illegible] quatuor pro quolibet instrumento cassato a parte in cuius fauorem cassatur instrumentum pro ro-
gitu uero testamenti uel codicillorum bolenenos sex. et si contingerit [illegible] extra terri-
[torium] porcarie possit petere duplum eius quod supra scriptum est dummodo non sit necesse
exire territorium, quo casu possit recipere unum scutatum. Pro extractione
uero cuiuslibet instrumenti si fuerit summa uel de re ualente usque ad [illegible] scu-
tata habeat pro sua mercede bolenenos XII. et a decem usque XX scutata [illegible]
XXIIII a XX usque ad XL scutata florenum unum a XL us[que] [illegible]
scutata carlenos decem a LXX usque ad centum scutata unum [illegible] accedit ad quatuor
summa scutata duo. Item si contigerit quod dicti notarii ad petitionem aliquis [illegible]
derit iudici instrumenta aliqua apud suum originale, habeant medietatem [illegible]
suprascripte in quolibet casu, et idem si coram arbitris uel [illegible]
Teneatur tamen dicti notarii legere et uulgari sermone declarare [illegible]

96

libet habenti interesse receptis [illegible] 2 prima vice deinde [illegible] 4 p qualibet
vice. p instr. vero mandati cuiuscumque tenoris carti 2. item si contigerit q extra
hat particula alicuius instr. vel testamenti vel codicillorum servetur ea q s dca
sunt secundum quantitate vel valore rei contente i dca particula. Addimus insup q qui
libet notarius nunc exercens infra 3 menses, et notarius futurus infra 3
meses a die creationis debeat totu pns statutum volumine exscriber suis
sumptibus fideliter et ad verbum et penes se haber sub pena unius scutati

De mercede procuratorum et advocatorum cap. xxvi.

Statuimus q advocati, quorum offitium nobile est, teneat et debeat eorum offitium ex
ercer fideliter et cum maxima diligentia, ne pp eorum negligentiam vel i curia clientuli
dampna patiant. Sepe n. copertum est aliques causam perdidisse, quia minus dilig
ter advocati capitulaverint et iura clientulorum deduxerint, et sic illis dampnu
intulerunt, et sibi ipsis dedecens et iacturam aie pepererunt: tenent n. clientulis ad
interesse p ut hoc pnti statuto volumus et declaramus: et ne tam magnum onus sine
condigna mercede suscipiat. Statuimus q advocati recipiat et petere possit p
eorum mercede cart. unu p quolibet scutato iuxta extimatione litis et co
tentorum i libello seu petitione, cuius medietas peti possit tpor publicati
onis processus, et alia medietas lata sententia diffinitiva sup ca principali.
Volumus et q i causis executivis recipiat et peter possit medietate i dce
mercedis: et si prestaret patrocinium i ca pricipali, teneat et prestare i ca
appellationis recipiendo solummodo medietate eius q dictum est i ca pricipali.
Et si contigeret disputari sup aliqua interlocutoria ante diffinitiva quae non
diffinit tota causa, sed articulum tantum, peter possit pro dce patrocinio
quartam parte supradce sume. finita vero ca principali servet ut s. Procu
ratores vero habeant et haber debeat p eorum mercede medietate eius quod de
betur advocato i singulis casibus supradictis.

De offitio baiuli cap. xxvii

Baiulus porcarie habeat et recipere possit p qualibet citatione quam faceret i terra porca
rie quatrenu unu, extra blum medium p quolibet miliari. et p precepti blum unu p
qualibet precepto. item quatrenu unu p quolibet iuramento. item bles duos p qualibet
immissione seu tenuta, seu p qualibet executione: A forensibus vero recipiat du
plu quantitatis predce i oibus casibus predictis.

De appellationibus cap. xxviij.

Unicuique gravato liceat a quocumque gravamine appellare ad ill.mos dominos porcarie vel a
diffinitiva sententia tam in civili quam criminali seu mixta vel ab interlocutoria que vim
diffinitive habet infra x dies incipiendos ab hora qua sententia seu pronuntia lata
fuerit, vel ab hora qua appellare volens scientiam habuerit de huiusmodi sententiis, qui
bus x diebus elapsis et appellatione non facta prima sententia seu pronuntia remaneat firma
et executioni mandetur perinde ac si fuerit a partibus approbata: et idem dicimus in sen
tentiis seu laudis vel arbitramentis et quibuscumque gravaminibus et extraordinariis.
Ab interlocutoriis vero quibuscumque appellatio debeat interponi eadem die vel sequenti
qua dicta pronuntia lata fuerit, vel qua de ea notitiam pars habuerit, Declaramus quod
appellans a diffinitiva vel habente vim diffinitive debeat ita et taliter se gerere quod infra
xij dies causa appellationis committatur, deinde infra v dies partem citet coram iu
dice appellationis. et infra xxv dies causa ipsa expediatur quibus elapsis si
causa ipsa non fuerit expedita diffinitive, intelligatur ipsa appellatio deserta, et dese
rens in expensis condemnetur, et pro condemnato ipso iure habeatur nisi iustum et evidens im
pedimentum intervenerit, quo casu constito de dicto impedimento tantundem temporis restituatur
appellanti quantum abstulit impedimentum: et hoc ne lites protrahantur in longum et fiant
immortales. Appellans vero ab interlocutoria mera ita et taliter se gerat quod infra xij
dies causa expediatur, nec possit talis appellatio iustificari nisi solum et dumtaxat
ex iisdem actis ex quibus motus fuit iudex primitialis ad ita pronuntiandum, et nulle
alie probationes cuiuscumque generis produci vel admitti possint. Et predicta de modo procedendi
procedant tam in primis quam secundis appellationibus et reclamationibus seu petitionibus si
recursus ad arbitrium boni viri Et quibuscumque aliis casibus et dictionibus de nullitate
volumus et quod omnes predicte appellationes et reclamationes possint fieri et viva voce
absque petitione aliqua apostolorum et expressione alicuius gravaminis sed quomodocumque
facte valeant dummodo coram iudice a quo fiant et in actis describantur, et facta dicta ap
pellatione prefatus iudex a quo non possit nec debeat aliquid innovare nisi decreverit pendente
causa tali appellationis, reclamationis   Volumus insuper quod appellans a
quocumque actu debeat intentare et prosequi iniquitatem et iniustitiam prime sententie vel pronuntie
laudi vel arbitramenti vel cuiuscumque alterius actus et nullitatem in casu in quo per statu
ta porcarie non est dictio nullitatis prohibita et omne aliud remedium sibi competens contra
dictas sententias vel pronuntias lauda vel arbitramenta vel aliquos actus, et lite
sententia super iustitia vel iniustitia predictorum vel deserta causa per lapsum fatalium non
sit talis appellans alio remedio agere vel exigere vel se aliquo modo queri ..

Quod doctores et notarii nõ possĩt fideiubere p aliquo cap XXIX

Ne principales cavillationibus uel potentia doctoꝝ uel notarioꝝ litigiis afficiãt, uel eoꝝ rebus fraudent, statuimus q nullus doctor uel advocatus uel notarius audeat uel possit p aliquo fideiubere uel promittere i iuditio uel extra i civili uel criminali cã uel alio quocũq mõ et maxime ubi verteretur interesse camere nr̃e sub pena quinquagita scutorꝝ auri de fcõ applicã. prefate camere et nihilominus tali fideiussio uel pmissio sit ipso iure nulla, et notarius q de tali fideiussione uel pmissione rogatus fuerit incidat i penã XX scutorꝝ applicã. de fcõ ut s.

Quod mulieres honeste nõ cogat p iudicẽ veterẽ sive [illegible] ingredi palatiũ cap XXX

Ne [illegible] verecundia et [illegible] porcarie aliqua ex parte eẽ servet, [illegible] ver[illegible] statuimus q [illegible] mulieres porcarie nullo mõ cogat possit palatiu ingredi [illegible] civilibus uel criminalibꝰ uel mixte causa testificãdi sed servet [illegible] [illegible] in ecclesia sit [illegible] adveccati et patrem presentibꝰ ibidem aliquibus [illegible] proximioribus. Si vero contra ipsas procederetur i cã criminali, discretion iudicis et arbitrio eius moderabitur, ita tñ ut debitus iudicibus honor [illegible] tribuat.

Quod offitiales forenses nõ possint rogari de cõtractis initis inter homines porcarie cap. XXXI.

Ad publicã utilitatẽ statuimus q nullus offitialis forẽsis exercẽs offitiũ porcarie possit rogari de aliquibus cõtractis, distractionibus, testamẽtis, codicillis uel aliis actibꝰ qbuscũq exceptis fideiussionibꝰ et obligationibꝰ ad istantiã seu p interesse curie faciendis sub pena ii scutorꝝ p quolibet rogitu, et instrumentũ inde cõfectũ sit ipso iure nullum. Sed si ex aliqua urgenti necessitate cõtigerit dictũ offitialẽ rogari, debeat istrumentũ dicti rogitus inscribere i libro civiliũ cõitatis porcarie et i publicã formã redigere, et tẽpore sui recessus i cãcellaria cõitatis relinquere, sub dcã pena. Volumus et q oẽs acta, faccia omnes bastardellos et instrumenta i quibus fiscus uel cõitas haberet iterresse, teneat relinquere in cancellaria cõmunitatis et successori psentare.

De iure summarie reddendo forensib. cap. xxxii

Quia quotidie porcarenses nos infestant ob debita particularium quorundam et per numerosas represalias impediunt eorum negotijs et mercantijs exercendis extra nostram iurisdictionem in maximum eorum detrimentum, quia quasi omnes idcirco negotiationibus uenant ut ergo materia represaliarum amputetur et creditores iustas querelas exponere negant. Statuimus quod in causis forensium procedat sola factiueritate inspecta et quocumque die et feriatis in honorem dei, et abreuient termini ita quod expediant eorum cause per xv. dies citius quam cause terrigenarum, et iudex teneat constito debito saltem per unum testem idoneum cum iuramento partis debitorem cogere reali et personali ad uoluntatem creditoris. Et si contigerit uenire ad tenutam uel pignora talis tenuta uel pignus possit sebastari, alienari, uel insolutum dari debitori ulterius non expectato.

De pena petentis plus debito uel debitum iam solutum cap. xxxiii

Pro caluniosis litibus amputandis statuimus quod siquis petierit ab aliquo uel peti fecerit plus debito cadat a toto et in tantumdem camere condemnetur, liceat tamen uti clausula salue iuris. Si uero quis petierit ante tempus, per tantumdem temporis actio sibi denegetur quantum dilationis restabat debitori adeo quod dilatio duplicetur debitori. Si uero quis petierit debitum iam solutum, condemnetur reo in expensis et camere in duplum eius quod petierit.

De pena capientis columbos alienos, uel contra eos balestantis. cap. xxxiiii

Ad publicam utilitatem respicientes statuimus quod quicumque occiderit uel ceperit aliquo modo uel ingenio columbos alienos quocumque tempore condemnetur in xxv. libris pro quolibet columbo capto uel occiso uel debilitato. Si uero quis contra dictos columbos balistauerit uel arcubusis uel sclopetis uel fundis uel saxis uel alijs eos peti fecerit studiose uel [illegible] habuerit, puniatur pena x. librarum pro qualibet uice. Statuimus et quod si quis ut [illegible] euenire comperimus, ingressus fuerit columbariam alienam inscio domino causa capiendi uel expellendi aut turbandi columbos uel eorum pullos, puniatur pena quinquaginta librarum denariorum. Et quilibet possit accusare cum iuramento et ei credatur si fuerit persona fide digna et teneatur secretus. Et si non fuerit in totum persona digna fide, sufficiat ridi dictum unius testis fide digni, et presumatur dictis de causis ingressus fuisse si stetierit, seu iuerit prope fenestras ubi nidos faciunt, uel columbi turbati iuxta fuerint

xxij. Volumus tamen q(uod) liceat cuicu(m)q(ue) expellere columbos de agro suo seminato frume(n)to nec du(m) nato nec n(on) de paleariis dum(m)odo eos no(n) interficiat aut capiat.

De pena amouentis terminos cap. xxxv.

[T]ermini siue limites sunt optimi ueritatis ostensores, ac discordiarum et rixarum denegatores, idcirco statuimus q(uod) si quis studiose termi(n)um aliquem de loco suo eiecerit uel effoderit uel euulserit pena .cc. librarum condemnet(ur), et ter(mi)nu(m) i(n) loco pristino reponere cogat(ur). Et si no(n) constiterit a q(u)o terminus euulsus fuerit tu(n)c co(n)tra illu(m) presumat(ur) ultra alias p(re)sumptiones a iure inductas q(ui) noluerit uel recusauerit q(uod) terminus i(n) primo eius loco reponat(ur). Si quis uero terminu(m) no(n) amouerit sed prope eu(m) p(er) pede(m) unu(m) circu(m) arauerit, zingonizauerit, aut alit(er) terra(m) effoderit pena xxv lib(rarum) mulctet(ur) et hoc itelligat(ur) si querela fiat ab habente iteresse.

De pena turbantis aliquem in sua poss(essio)ne. Cap xxxvi.

[Q]uando et manutenendus est i(n) sua poss(essio)ne et nemo debet ius sibi dicere secundu(m) dispositione(m) sacraru(m) legu(m) merito statuimus q(uod) si quis turbauerit aliquem i(n) sua poss(essio)ne eu(m) ea poss(essio)ne priuando et i(n) ea(m) intrando et se possessorem faciendo puniat(ur) pena .c. libr(arum) et possessione(m) restituat de facto, et priuet(ur) o(mn)i iure q(uo)d habeat i(n) d(ic)ta re occupata, nisi id fecerit de licentia iudicis ita mandantis ca(usa) plenissime cognita et iuribus partium bene discussis, uel nisi ualidu(m) titulu(m) habuerit a possessore p(re)dicto cu(m) licentia ingrediendi propria auctoritate. Si uero p(er) ui(m) aliquem de sua possessione eiecerit i(n)cidat i(n) penam cc lib(rarum) et nihilominus ius q(uo)d habere(t) amittat ipso iure et possessione(m) restituat. Si uero no(n) priuauerit possessorem sua poss(essio)ne sed eu(m) ... et de facto inquietauerit et turbauerit no(n) patiendo possessorem pacifice possidere, medietatem dictarum penarum soluere compellatur eo(dem) casu predicto. Et nihilominus cogat(ur) de facto cauendu(m) de no(n) molestando nisi iuridice.

[I]n quibus bonis no(n) liceat fieri executione(m) cap. xxxvij

Quandocu(m)q(ue) co(n)tinget officiales ponere executione(m) aliquam fieri i(n) bonis mobilibus pro causa ciuili no(n) liceat capere p(ro) executione boues aratorios du(m) sunt i(n) actu arandi nec transtos lecti, nec pannos de lecto, nec arma offendibilia nec defendibilia debitori existenti aliter soluendo.

De diebus festiuis celebrandis cap. xxxviij.

Dies festos uenerari i primis decet, et i sacra pagina scriptu est sabbata sactifices.
Id circo statuimus q nemini liceat i porcaria aut eius territorio aliquod opus
manuale exercer infrascriptis diebus festiuis, sed i illis religioni et orationib
incumbendu est. vz. i die natiuitatis dni nri jesu xpi cu 3. diebus seq. immedi
ate, die epifanie, die circumcisionis jesu xpi oibus festiuitatibus beate uirginis
oibus festiuitatib aptor, diebus sti sebastiani, et rocchi, et ste caterine die
pascatis resurrectionis jesu xpi cu duobus seq. i oibus diebus ueneris martij,
die ascentionis jesu xpi, die penthecostes, diebus 4 euangelistar, in die
scte + de mase, in die sti angeli de mese septebris, i diebus festiuitatis sti
jo. baptiste. in die conuersionis sancti pauli, et i oib alijs festiuitatibus
celebratis p s. ro. ecclesia sub pena xx. solid. liceat tn i s. dcis festi
uitatibus ligna seu lignu traginar. bladu ab area reportar. aqua, feniu,
paleas, et herbas conducer, ligna p fornace incider uel portar quado quis
est i actu coquedi calce et lateres uel tegulas. Liceat et barcones et
palearia facer exceptis diebus dominicis usq ad hora uesperar. liceat
et i diebus festiuis ferrar i casu necessitatis.

De pena nō accatastatis suas poss. cap xxxix

Statuimus q quicuq emerit aliquā re stabile existete i territorio porcarie tenea
tur illā facer apponi i libro extimi. seu cataste infra terminu unius mēsis a die
emptionis sub pena duarum lib. et nihilominus onera suoir cogat. et cācellari
us coi teneat de cōmun partis alienatis uel uiso instro emptionis remouere de
catasto alienatis. et poner ad catastu acquireti, et dcu acquirēt teneat sol
uer oēs datinas. onera, uel subsidia. ad q tenebat alienās. et teneat sup a
dcā alienatione uacatus ad petitione acquireti fide facer d. cācellarius recepto
bol. 2. duobus p eius mercede.

Liber extraordinariorum

De mensuris et passettis cap. i.

Pro evitandis fraudibus quae in vendendo fieri solent. statuimus quod quilibet de Porcaria habens vel retinens aliquas mensuras aptas ad mensurandum granum, vinum, oleum, legumina, et alia quae consistunt in pondere vel mensura, vel stateras, vel bilances, et pondera ut vulgo dicitur le pese. teneatur illas tenere iustas et illas bullari facere a camerario civitatis ad hoc deputato quolibet anno in principio anni: et qui contra fecerit, et aliquo pondere incidat in penam .x. librarum pro qualibet mensura, statera, bilance, vel alio instrumento apto ad ponderandum vel mensurandum et qualibet vice. volentes quod offitiales Porcarie teneantur et debeant quolibet semestri revidere dictas mensuras, stateras, et pondera. et contra facientes punire, alias puniatur ipse offitialis eadem pena.

De plateis mundandis cap. 2.

Iudex Porcarie teneatur et debeat quolibet die sabbati facere banniri mane quod quilibet per totam dictam diem debeat verrere sive scopare ante suam domum et immunditias exportare sub pena .v. solidorum pro qualibet vice. baiulus vero debeat sub dicta pena eodem die mundare seu scopare totam plateam magnam more solito.

Quod nullus piscari possit in aqua quibusdam mensibus cap. 3.

Ad commune solatium statuimus quod nemini liceat mense martii, aprilis et maii ingredi in flumine causa piscandi vel prope aquam stare cum aliquibus instrumentis aptis ad pisces capiendos, vel etiam manibus ad pisces capiendos excepto amo. Nec aliquo tempore mittere calcem seu herbam aliquam ad pisces necandos et capiendos sub pena .xx. librarum in quolibet casu pro quolibet. et instrumenta apta ad pisces capiendos amittat iudici applicanda. Et quilibet possit accusare et habeat quartam partem pene. et teneatur secretus.

Quod forenses quolibet anno solvant bolonenos quatuor pro quartengata cap. iiii

Secundum antiquam consuetudinem Porcarie statuimus quod quilibet forensis habens vel possidens aliqua bona stabilia in territorio nostro teneatur et obligatus sit solvere quolibet anno bol. 4. pro qualibet terre quartengata quam tenet vel possidet camerario civitatis. Volumus insuper quod omnes forenses fideles qui non habent eorum bona accatastata in catasto civitatis Porcarie teneantur illa assignare dicte terre et curare ut ipsa annuatim a die publicat

126

trioris p'sctiũ statutor et i bonis acquirẽdis adsic acquisitis dirratet' i libro cõtatu ubi alia bona a. notariũ solent sub pena amissionis bonoꝝ. et ad tollendas dubitatiões, uolumus q appellatione forensiũ intelligant mulieres nupte uel uidue habitantes ex territorio porcarie possidentes bona i deo terrio

De fornaciarijs cap. v.

fornaciariũ teneat' et debeat' facere lateres seu mattones longitudinis unius pedis cõmunis et grossitudinis 3 digitoꝝ designatoꝝ sed seu sculptos i quarrigo ciuitatis et cuppe siue regulas longitudinis unius pedis cũ dimidio cõis et sint bene cotti et cotte. Et debeat facere planellas et quatruccios eiusdẽ longitudinis cuius erũt lateres.

De pena proijcientis de domo aliqd turpe i stratas publicas porcarie cap. vi.

Nemini liceat pijcere de domo aliquas immũditias uel turpitudinẽ aliquã i stratas publicas. sub pena medie lib. p qualibet uice si trãseuntes nõ offenderet i dorsũ uel pannos. si aut' pena pdca duplicet', et dãnũ emendet si qd itulerit. Nemini et liceat pijcere cineres aliquos uel feces uini aut olei uel qd simile i dcã sub dicta pena liceat tñ habentibus domos i uicis paruis immũditias domus ponere ppe hostiũ sue domus et illas posita īfra 3. dies exportare.

De pena euntis de nocte sine lumine cap. vij.

Nemini liceat ire de nocte post tertiũ campane, que pulsat mãdato iudicis usq ad sonũ campane de mane ad laudes sine lumine euidẽti et apto sub pena [illegible] p quolibet declarando q tres socij simul euntes possint ire cũ uno lumine. et quis tali tempore inuentus fuerit sine lumine. et noluerit idicare nomẽ suũ. pena dupli teneat'. liceat tñ cuilibet de nocte stare ad loquendũ simul cũ a[li]q[uo] socio ppe suã domũ p 3. horas dũmodo ex aliquis coniecturis nõ appareat de aliquo malo ai.

De pena porcoꝝ uagantiũ p oppidũ porcarie cap. viij.

Nẽ liceat alicui dimittere porcos uel capras p oppidũ porcarie uagari sub pena [illegible] p quolibet porco et qualibet capra [illegible] dãnũ dederit, teneat' et dominus [illegible] ad emẽdationẽ dãni.

De ovibus et capris nõ retinẽdis i oppido porcarie cap ix.

Nemini liceat retinere i castro porcario oves uel capras, ne inuditate reddat ipsu castru et turpe et minus salubre sub pena xx. sol. p q̃libet uice. et si una tm ouis uel capra retineret: et hoc nõ intelligat tempore belli uel alterius et cõis necessitatis idẽ in porcis intelligat. si quis ultra duos porcos retinuerit i dca terra sine licentia

De pizicarolis cap. x

Quilibet pizzicarolus seu artẽ pizicarie exercẽs debeat eius arte bn̄ ꝛ fideliter exercer absq. fraude & deceptione aliqua, et quotiescuq, uendiderit alicui aliqd ad dicã artẽ pertinẽs ꝛ nõ iuste illã ponderauerit uel mensurauerit, incidat i pena unius floreni p qlibet uice q̃ nõ dederit emẽti iustũ pondus seu iustã mensurã p ut ex forma antiquorũ capitulorũ et soluẽ tenẽt. teneat et obseruar sub dca pena oĩa capitula antiqua que i p̃nti statuto descripta sũt. Et p̃ q dicti pizzicaroli debeant cõtinuate tempore habere et tenere panẽ bonũ ꝛ recipientẽ. oleũ ꝛ todinã seu tarantellũ, et caseũ pecudinũ q̃ oĩa sit boni ꝛ recipiẽda arbitrio dñi potestatis et hominũ eligẽdorũ p cõitatẽ mor solito sub dca pena toties soluenda q̃tiẽs contrafactũ fuerit: et cõẽ mẽ debeat habẽr ꝛ retinere ad uendẽdũ carnẽ salitã et lardũ porcinũ. que oĩa taii pretio uendẽr teneat, ut liceat solũmõ lucra infrascripta vz. i pane et oleo

Inprimis p quolibet quarte go tritici carl. 2.

Itẽ p quolibet caldarello olei carl. 2.

Itẽ p quolibet barelotto todine siue tarãtelli

Itẽ p centinario casei: Itẽ p q̃libet centinario carnis salite uel lardi. Itẽ p qlibet centenario piscium p ut p dnũe offitiaẽ et duos bonos uiros i arte pizicaria expertos determinatũ fuerit, et idẽ fiat i aliis rebus uenalibus hic nõ expressis. Volumus insup q nemini liceat uendere aliqd de p̃ntib[illegible] ad dcã pizichariã sine licentia pizicaroli sub pena unius floreni p q̃libet uice et q̃libet re uendita. uolumus tñ q unicuiq. liceat emer caseũ recentẽ qui nõ oĩi aptus sit ad grattandũ a q̃libet forensi uel terrigena. Et idẽ dicimus de piscibus recentibus, quãdo cõtiger et q dcus pizicarolus pisces n̄ haberet ad uendẽdũ. Addendo q idcus pizicarolus habeat locũ primũ [illegible] extraordinariorũ. sed si cõtingeret aliquẽ uelle uender aliquã [illegible] pizicariã debeat illã dare pizicarolo p p̃tio de q̃ fuerit cõue[illegible]

Pizzicarolo tenere pane[illegible]

140

et si nō esset ī concordes teneat' illā uendē' p pretio declarāto p suprastites eligēdes
q si dictus pizicarolus recusauerit, possit dcā res uendi ipune cuicūq;

De macellarijs cap. xi.

Macellarij porcarie debeāt ultra alia capitula q fiet inter ipsos z agentes p castri
iurā facer' eorz exercitiū bn̄ et diligēter. sine fraude malitia uel dolo, et dar' uni
cuiq; emēti carnes iuste ponderatas, et si alicui dederit minus debito pōder' icidat ī penā trium florenī p qualibet uice et qlibet dcā carniū, ī qua emptor fraudatus erit

Itē debeāt tener' qlibet tempor' q editur carnes, carnes castrati bonas z recipiētes usq ad die' iouis xi. hora uesperar̄ icipiendo ī pricipio mēsis Junij. sub dcā pena

Itē nō liceat dcīs macellarijs uendē' unā carnē p alia precta carnes ouiū p carnibus castrati, uel carnes porcine femine nō sanate p carne porci masculi uel sanati sub dcā pena p qualibet uice qua tale qd comiserīt. Nec liceat eis ornar' carnes agni uel castrati seuo seu pinguedine capraz uel ouiū seu hircoz castratoz uel nō sub dcā pena.

Itē nō liceat eis imitter' uel tener' ī terra porcarie carnes alicuius āimalis morticini sub dcā pœna

Itē nō liceat eisdē occider' uel ad uendēdū tener' carnes alicuius āimalis q esset īfirmū tempor' q ab eisdē esset occisū sine licencia potatis sub dcā pœna.

Statuimus et q nemini liceat uender' ī castro porcarie uel eius territorio carnes alicuius generis ut uulgo dr aminute absq licētia macellariorz. uolumus tn̄ q quilibet possit emer' āimalia uiua et īter socios diuider' ut uulgo dr a quarti dūmō emāt dictū animal uiuū a uero dn̄o sub dcā pœna.

Volumus et quia comoditas macellarioz resultet ī utilitatē porcarēsiū q macellarij possint retiner' ī territorio porcarie. c. cc. castratinas aptas ad macellū et p illis si dānū dederint nō teneāt' ad aliquā pœnā, sed solū emēdet dānū. Nō tn̄ liceat dcās bestias imitter' ī uineas, hortos, crocū, q casu teneāt' ad pœnā ut alij. Et ne ī totū cōitas īcōmodet', uolumus q cuilibet de porcaria liceat custodir' uel reseruar' p se duas quartencatas terr' ī quas macellarij nō possīt imitter' eoz bestias et si cōtrafecerīt soluat pœnā p ut ī dānis dr statutū est. Adijcientes q quilibet possit accusar' macellarios cōtrafacientes ī aliquo ī pdcīs capitulis: et credat eius iuramēto. cū aliquo alio inditio. Tene=

etur secretus et habeat tertiã partẽ d. penar.

De bestijs morticinis cap. XII

Consulentes com̃i ciuiũ sanitati volumus q. nemini liceat immittere vel portare in terrã aliquas carnes alicuius animalis occisi vel a lupis vel a canibus vel aliis feris vel strangulati vel scollati vel alio casu vel hominis malitia seu culpa devastati, maculati vel mortui, sine licentia potestatis sub pena unius floreni p. qualibet vice nisi dñus vellet p. usu suo. Sed liceat pdcas carnes vendere extra portã cũ licentia tñ macellarii et solvere eidẽ cart. unũ p. qualibet centinario.

De molendinarijs cap. XIII

Ad vitandas fraudes q. quotidie committunt p. rapaces molendinarios statuimus q. molendinarij nõ possint accipere ab illis q. portant frumenta ad molendũ, plus q. lib. V. frumenti p. qualibet quartenga macinado. Et ad huc effectũ debeant habere et tenere coppetellũ q. sit capax volumẽ d. V. lib. grani. Sed quia coperimus illos alio ingenio coppetellos ipsos maiores reddere p. potius manicũ appositum ad coppetellũ ut culmus maior fiat sup. eo coppetello, volumus q. retinere debeant coppetellũ qui a fũdo sit lati et sursũ vero angusti, adeo q. sit latitudinis V. digitorũ deorsũ immissa. Et si aliquo casu facerent contrafacientes incidant in penã XXV lib. p. qualibet vice volentes q. qui nõ habent coppetellos d. pdca forma debeant sub dca pena illos invenire seu fieri facere infra unũ mẽse a die publicationis pntiũ statutorũ.

De fonte cap. XIIII.

Nemini liceat i fontibus porcarie saluberrimis et pulcherrimis quorũ p. insignia prefecimus vz. intra muros ipsorũ fontiũ aliquid turpe facere vel immittere, pedes aut manus lavare sub pena X. solid. p. qualibet vice. Liceat tñ intra duos muros lavare olera et insalatas. Et si quis removerit aliquos lapides existentes i dco muro vel intra muros incidat i penã XL solid. et nihilominus dcos lapides reponere reponere ibidẽ cogatur. Et idẽ intelligatur de a. liis fontib. publicis existentib. i territorio porcarie. Addentes q. i fontib. nõ liceat lavare panes nec immittere cados bigonos neque ligna aliqua sub pena medii scuti p. qualibet vice ad hoc ut aqua conservetur pura et salubris.

150

De pena proicientium animalia mortua vel alios fetores
ex portas cap. XV.

Nemo audeat vel presumat proicere animalia mortua vel alias res turpes et que fetorem reddere possunt per menia vel portas dicte terre per medium miliarium, nisi dicta animalia vel res turpes aut fetidas sepelliret in aliquo loco, non tamen in locis publicis ita quod nullus malus odor aerem corrumpere possit vel vitiari sub pena X librarum pro qualibet vice et quilibet se tursi. Volumus insuper quod eadem pena teneatur qui rudera i. saxa lateribus mixta, velut vulgo dicitur il terraccie vel il cocciame proiecerit infra dictos terminos maxime in strati publicij absque licentia potestatis.

De traginando trabes vel cippos cap. XVI

Statuimus quod nemini liceat traginare et immittere intra castrum porcarie trabes vel cippos, vel aliquod lignum ad fabricam, ne strata salicata devastetur sub pena unius scuti pro qualibet vice.

De porcis et asinis et bobus et cibus aliis animalibus
quadrupedibus non tenendis in carbonariis cap. XVII

Statuimus quod nemini liceat immittere, tenere aut pascenare in carbonariis porcarie boves asinos porcos et alia animalia quadrupedia omni tempore sub pena soldorum quatuor et b. gr. pro ovibus et capris unius sol. pro qualibet vice intelligendo carbonaria ripas in strada versus menia dicti castri. Excipimus tamen forenses transeuntes cum bestijs qui non habent notitiam statuti.

Ad occurrendum Malitijs hominum insidiantium columbis cap. XVIII

Statuimus et ordinamus quod nemini liceat facere juxta aveas ajoli ad passus quinquaginta ad hoc ut capiat columbi neque liceat aliquas retes aut laquij opponere intra dictum spatium quinquaginta passuum sub pena X ducatorum aplicandorum comuni

5 De pena incidentis ligna in nemoribus nostris iuxta rivos 16 c 17

Item diximus et ordinamus quod non liceat alicui incidere ligna in nemoribus nostris ubi sunt facti et ordinati rivi ad capud dos turdo [illegible] bos iuxta quinquaginta passus circum circha sub pena medii ducati pro qualibet arbore applicata ut supra dicte camere nostre:

+

Adi 21 de Marzo 1568.

Per ordine [illegible] fare
[illegible] de Mar[illegible]
[illegible]
[illegible] maxime [illegible]
[illegible] ditto [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] carta [illegible]
[illegible] servire [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] da osservare [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

16v

Quod

17a 18

Libellus de officio et electione quarundam personarum

De electione, offitio, et mercede camerarij cap. 1.

Statuimus quod eligantur et imbussulentur ex hominibus habitatoribus porcarie continuis 3
uiri bone opinionis et fame arbitrio potestatis et Priorum qui sciant legere et scri
bere et sint apti ad computa et rationes faciendas et tenendas, qui uocentur camerarij
siue depositarij communis: et quolibet anno kalendis januarij extrahatur unus qui teneat
illum annum exerceat offitium suum, et sic de triennio in triennium fiat dicta electio
et imbussulatio de magis idoneis: et finitis dictis imbussulatis eligantur noui qui succedant
ueteribus. Et uolumus quod camerarij siue depositarij offitium sit imprimis et ante omnia
exigere omnia subsidia impositiones et exactiones quascumque imponenda et imponendas tam
per nos et nostros successores quam per communitatem porcarie suo tempore ita et taliter quod successo
res non teneantur exigere non exacta per camerarium preteritum: sed ipse camerarius preteritus
et finito officio debeat exigere ea que suo tempore non exegit et imposita fuerunt ex
ceptis his que essent inexigibilia que debeat assignare finito eius offitio [sindicis] et
camerario nouo. Item debeat exigere omnia credita communis cuiuscumque generis. Et pro predictis
exercendis et exigendis habeat pro sua mercede pro subsidio exacto sol. unum pro quolibet
libra quam exegerit: et pro alijs creditis communis quatrenum unum pro qualibet libra expensis
soluere debentis. Volumus et quod ad offitium dicti camerarij pertineat adiustare et bul
lare quolibet anno in principio sui offitij omnes mensuras et bilances, stateras et omnia alia
instrumenta apta ad mensurandum et ponderandum: et habeat pro sua mercede solid. duos | [penas in fine]
pro qualibet mensura statera bilance uel aliquo instrumento ad ponderandum et mensuran
dum ut supra. Et si signauerit aliquod ex dictis instrumentis quod non sit iustum incidat in penam
x. lib. ipse camerarius

Volumus insuper quod dictus camerarius debeat tenere et custodire bene et diligenter omnia et
singula pigniora facienda in causis ciuilibus, et in eius libro annotare diligenter diem dati
et restituti uel uenditi pignioris, nomen [domini] pignioris cum signis ipsius pignoris
et nomen illius ad cuius instantiam pignus fuit acceptum, et nomen offitialis seu baili
qui dictum pignus detulit, et pro quanta quantitate fuit acceptum: et curare ut elapsis ter
minis de quibus supra in statuto de modo procedendi in causis ciuilibus dicta pigniora subastentur et
uendantur uel insolutum dentur prout in dicto capitulo continetur: et si maiori pretio uenderetur
uel extimaretur, illud plus restituat domino pignioris. Debeat etiam dicta pigniora bene
et diligenter tenere et custodire ne deuastentur uel perdantur: quod si acciderit cum pigniora
negligentia camerarij teneatur domino pignoris ad interesse. Volumus [etiam] [illegible]

camerarius teneat' solver' offitiali seu baiul. executione debita executori, quā reti
ner' possit tempor' uenditionis uel restitutionis pignoris. Et habeat dcūs cam̄
p eius mercede et labor' a q̄tō d. pignor' sol. unū p q̄libet floreno.
Volumus insuꝫ q̄ p̄fat' cam̄. nō possit expendere aliquas pecunias cōis sine
expressa licentia et bulleeta manu cācellarij. Et si cōtigerit ipsū
aliquā pecuniarū quātitatē recipere uigor' alicuius bulleete debeat a tergo dcē bul
leetę cōfiteri se recepisse et bulleetā remittere cancellario. Et exacta uel expē
sa de dcā comissiōne debeat describer' i bastardello particulari appo
nēdo diē, sūmā certā et determinatā expensā, et nomē illius cui solutiō
fcā fuerit, et cāꝫ pp quā expensū fuerit ita ut cōitas possit certificari usq̄
ad numulū sub pœna dcō camerario cōtrafacienti XXV. lib. p qualibet partita
q̄ fcā esset cōtra dcūꝫ cap.lm Et quia q̄libet debet reddere ratione sue negotiati
onis, statuimus q̄ finito anno teneat' redder' ratione de oībus exactis so
lutis et gestis p ipsū noui et cam̄. corā potestate, et libros et ba
stardelles sue negotiationis restituer' ut reponāt' et cōseruēt' inter alias scrip
turas cōis: qd si facer' neglexerit incidat i sup̄dcāꝫ pœnā, adijcientes q̄
dcūs cam̄. sit exceptus ab oībus oneribus psonalibus tempor' sui offitij
imponēdis.

De electiōne et offitio extimatorū et terminatorū cōitatis cap. 19

Statuimus q̄ eligant' octo uel x. massarij ex hominibus et cōmunis habitatorib. por
carię de magis idoneis et practicis, q̄ i cōsularij debeāt, et i pricipio anni extrahā
tur de dcē bussulo duo p quolibet anno qui postq̄ fuerint extracti debeāt iurar' i manibus
potatis de bene et recte offitiū fideliter exercenāo: q̄rū offitium sit extimar' oīa dāna
fieri et euenir' possēt i territorio porcarię ad petitionē cuiuscuq̄ pretēdētis iteresse, et exti
matores referr' in maleffitio, uel cuicuq̄ extimar' facienti placuerit. Et cognoscer' de
cider' terminar' oēs differentias uertentes inter aliquos sup cōfinibus agrorū seu
uiarū publicarū uel uicinaliū uel actus uel itineris. Ptineat et ad eorū offitiū
q̄libet anno mense maij reuider' oēs stratas seu uias publicas et uicinales itero
porcarię et precipue uiā flaminiā, et notificar' uicinis q̄ debeāt dcās uiās reap
tar' et idebitā latitudinē redigere, et ramos arborū pendētes uel uirgulta ipedictia
aliq̄o mō transeuntes incidere, et ubi aqua uel aliud aliqd redderet trāseuntibus ipedime
tū illud q̄cuq̄ sit remouer' et sarcear ubi opus fuerit, et qn cōtingeret q̄ expēsa
esset magna curet q̄ alij de porcaria cōtribuāt put eis uidebitur expedir' i po

nẽdo pœnā x lib contra facienti, ĩ quā ex nũc uolumus oẽs ĩobedientes ĩcurr̃e et de
beāt tales s̃ dc̃os ĩobedientes denũtiar̃ et defer̃ potestati q eos puniř debeat ut s. Et si
cõtigeret q aliqua uia publica deuastar̃ ita q ĩpossibilis esset eius redaptatio, siue
pp ĩpetu aquaꝝ siue chasmate uel lama siñe uitio culpa uel negligẽtia alicuius
uicini, teneat̃ uiā diriger̃ et terminar̃ sup fūdū unius ex uicinis magis cõmoduꝫ
aptū soluta dc̃o uicino cõpetenti mercede p alios uicinos. Si uero id culpa uel
negligẽtia alicuius ex uicinis. uia dirigat̃ et terminet̃ sup fūdū ipsius cul
posi si cõmode fieri possit absq seruitute alicuius pretij. Si aut̃ totū ptiū sol
uere teneat̃ cõuicino q uiā dederit, qd ptiū declarer̃ cõsiderata qualitate poss.
ad quā tñs uerisimilr pp eius qualitates hẽt affectionẽ. Saepe n. ĩ paruo ter
reno cõsistit magna cõmoditas uel utilitas poss.nis Et si pfati terminatores
et extimatores ĩ aliq pdcꝝ fuerit negligẽtes et remissi circa redaptationẽ
et cõseruationẽ uiaꝝ publicaꝝ ĩcidat ĩ pœnā x. lib. p qualibet uice, et ni
hilominus pdcā facer̃ cogat̃

Volumus et q si cõtigerit q unus ex dc̃is terminatoribus et extimatoribus esset
absens uel ĩpeditus aliq mõ, possit cõsocius eliger̃ unū idoneū q assistat sibi dura
te dc̃o ĩpedimẽto ad dc̃uꝫ offitiū exercendū, et gesta p ipsos ualeat perinde ac si
alius extimator extractus fuisset presẽs ꝛ fecisset. Volumus et q p [illegible] de
suorꝫ laborꝫ habeat dc̃i extimatores ꝛ terminatores [illegible] p q[illegible] p q̃li
bet extimatione ꝛ p q̃libet ter.no p eos affixo ꝛ p quolibet die q° iuerīt ad dc̃as
differentias decidendas: et dictū eorꝫ offitiū p annū durar̃ uolumus ut s.
Volumus et licer̃ cuilibet requisito idoneo tñ extimar̃ damna qñ pp temporis
breuitatẽ dānū passus nõ pot recurrere ad extimatores pdc̃os, et teneat̃ dc̃as
extimationẽ referr̃ extimatoribꝫ cõis cū iuramẽto uel tñc potestati.

De pignoribus cap. 3.

Quotiescūq cõtigerit fieri pignora ĩ rebus mobilibus ex aliqua cā p deuesi et
pœnis cam.a nr̃æ. uel p iteresse aliq cõitatis porcarie. liceat offitialib dc̃a
pignora poner̃ apud hebreū, uel aliā psonā amicabilẽ, q soluer̃ uellet p eius
debitoribus. uel uender̃ casuquo aliter pecunia haberi nõ possit, et dc̃a pignora
dent̃ plus offerenti, ut oĩs mora talib casib remoueat̃, ĩ aliis uero casibus
seruent̃ statuta de materia loquẽtia. fiat tñ dc̃a subastatio semel uel
bis ad libitū potestatis et [illegible] p semper existẽtes.

180

De electione et offitio D. Priorum cap. iiij

Statuimus q(uod) p(er) cōcilium generale porcarie eligātur p(er) D. potatē et Priores p(ro)
tempore existentes i(n) festiuitatibus natiuitatis D. nri uiri de senioribus
et cōtinue cōmorantibus i(n) porcaria practicis et expertis q(ui) debeāt i(m)bussulari i(n)
bussule vj nota uiri et p(ro) qualibet pallocta cerea: et deinde p(er) octo
dies ante principium mensis extrahi de dc̄a bussula pallocta una et apiri. et
illi quorum nota erunt i(n)clusa i(n) dc̄a pallocta sint et nominentur Priores. et offi
tium Priorum exercere teneāt(ur) Quatuor mēses immediate sequētes q(uo) tempore
debeāt recepto prius iuriiurando i(n) manibus dni potis de fideliter eorum offitium
exercendo et nō ueniendo cōtra statum Ill(ustrissi)mor(um) D(omi)nor(um) uel cōitatem porcarie, et cōiu
rationes ordinamenta seu tractatus q(ui) i(n) magnum damnum euenire posset status
reuelando et de inimicis p(ro)priis secretis deferendo siue accusando curare ita
et tā q(uod) res et bona tā Ill(ustrissi)mor(um) D(omi)nor(um) q(uam) cōitatis cōseruēt et amplificetur, necnō cōcilium
qn opus fuerit p(ro) cōi utilitate uel necessitate cōgregare, et ordinata a cōi consilio
executioni mandare. Necnō debeāt oīa negotia cōitatis gerere et utilia facere
i(n) reliquum uero nō possit nec debeāt aliq(ui)d erogare de bonis uel pecuniis cōitatis abs(que) licentia
cōcilij. Et qn opus fuerit aliq(ui)d expendere, teneāt(ur) p(er) manus cācellarij cōi bullettam
camerario dirigere, scribendo q(uod) debeat soluere tali ex tali cā tm̄ uel expēdere
i(n) emendis talibus rebus ad tale effectum tantam pecuniae quātitatē prout casus
euenerit p(ro)hibentes p(re)fatis antianis q(uod) durāte eorum offitio nō possit recipere
aliquas pecunias uel res cōis uel exigere, sed curēt ut mediante bullecta ad manus
camerarij p(er)ueniāt oīa q(ue) tempore eorum offitij debēt uel possunt exigi nomine cōi
tatis. possit tm̄ dicti Priores facere expensas q(ue) superuenirent dc̄e cōitati ex
i(m)prouiso et requirit quādā celeritatē adeo q(uod) cōcilium generale cōuocari nō posset de
ordine tm̄ et cōsensu dni potatis et quia uel sex magistrorum q(ui) cōmode habe
ri possunt in illis extremitatibus. Volumus et q(uod) durāte eorum offitio cōuenire
uel cōueniri i(n) ciuilibus exceptis causis forensium, et sint durāte dc̄o offitio
immunes et exempti ab oī onere p(er)sonali, et debeat eis honor et reuerentia ab aliis
de populo, et i(n) actibus publicis p(re)cedant ceteros alios excepto potestate cui q(ui)dē debeant
uiz. hic et hisce a lateribus ipsius. finito autem eorum offitio debeat reddere ra
tionem de oībus p(er) eos gestis D. potestati nouis Prioribus et cam°. cū p(rese)ntia
cancellarij. et si aliq(ui)d i(n) manibus habebunt teneāt(ur) illud restituere i(n)fra octo di
es sub pena dupli, et si creditores apparuerit i(n)fra dictum terminum tale de-

bitu solvat pro novem Priores et camerarium. Volumus etiam quod eligantur sex homines qui
debeant et imbussulari separatim singuli in singulis pallectis quotienscumque contingerit ali
quem decedere ex dictis Prioribus extrahantur vel unus pro quolibet Priore mortuo
qui exerceat offitium Prioris loco dicti Prioris mortui.

Quod omnia bona sit hipothecata et obligata pro subsidijs et alijs creditis comunis cap. V.

Statuimus quod omnia et singula bona stabilia situata et posita in terra Porcarie vel eius territorio sint auctoritate presentis statuti hypothecata et obligata prefate comunitati et eius sindicis pro omnibus subsidijs, datijs, vel collectis persolvendis pro comunitate Porcarie, ita quod emptor vel aliquo modo acquisitor talium rerum teneatur et obligatus sit solvere predicta prout tenebatur venditor vel alienans absque ulla exceptione.

De electione et offitio domini cancellarij cap. VI.

Statuimus quod quolibet anno in principio anni x kalendas Januarij per concilium generale vel per homines a dicto concilio nominandos eligatur unus cancellarius practicus et expertus qui debeat assistere in concilio et propositas et conclusiones scribere quemadmodum per d. potestatem et Priores ordinatum fuerit; deinde in dicto concilio facere requisitionem an omnes de concilio sint presentes vocando vel vocari faciendo quemlibet de concilio sicut proprio, et punctare seu anotare inobedientes et non venientes ad dictum concilium, deinde legere propositas scriptas, deinde scribere dicta cuiuslibet consulentis et conclusionem factam per maiorem partem consiliariorum ut perpetuo appareat quod conclusum fuerit, item publica instrumenta conficere de omnibus spectantibus ad cameram Ill.mi ... vel comunitatis Porcarie, et illa in publicam formam redigere in libro comunitatis, necnon scribere libros subsidij et omnes et quascumque scripturas seu epistolas necessarias et opportunas quando mandatum fuerit a domino potestate et Prioribus nisi tamen scribendo sicut consuetum est potestati et si occurreret pro interesse prefate camere vel comunitatis mittere aliquem nuntium vel oratorem ad aliquem locum, debeat ire quoties fuerit requisitus expensis tamen et equo habitis a comunitate. Teneatur insuper d. cancellarius anotare in libro comunis iuramenta, diem mensem et annum introitus seu principij presentis offitij illum Priorum camerarij et baili, et facere omnes bullectas quas fieri contigerit cum pretio tamen vel subscriptione presentis quas bullectas debeat registrare ...

1525

bastardello ad predicta spectantia deputato, et earum ballectas pacta fuerit confessata
recipere a camerario et illas conservare in aliqua filza vel filo ut propterea rationes
et computa communitatis revideri possint. Debeat et interesse quando [illegible] vel aliqui
eorum vel camerarius vel quilibet alius reddit rationem de gestis per eos et omnia describere
in libris communis ita ut appareat si quis remanserit debitor vel creditor communis et quantum
summa clare, extense et distincte, ita ut possit fieri semper calculus et revide-
ri. Teneatur insuper ponere et describere ad catastra communis omnes possessiones prout sibi
mandatum fuerit a potestate et [illegible] et quando aliquis emerit vel aliter acquirerit cum
requisiverit quod rem acquisitam ad eius catastum vel extimum ponat, si hoc fuerit
de consensu alienantis vel si dictus acquirens ostenderit sibi cancellario instrumentum
acquisitionis purum et liquidum ita quod certum sit acquirenti habere justum titulum in illa re.
Volumus et quod dictus cancellarius teneatur scribere omnes licentias dandas per dictum potestatem
de vendendo seu alienando apponendo diem mensem et annum, et omnia confinia rei ali-
enande et nomen notarii rogati de dicta alienatione et pretium pro quo alienatur.
Debeat et docere pueros arti gramatice, ipsosque instruere et imbuere diligenter
et sanctis moribus et bonis litteris, que minus imo nullo modo acquiri possunt a pra-
vo distortoque ingenio. Debeat et recipere omnes libros relictos per offitiales por-
carie et illos una cum omnibus aliis scripturis tenere et conservare diligenter nec
pati per aliquem non corrumpatur nec illos exportet extra palatium communis sine licentia
potestatis et quando opus fuerit quod fiat aliqua transumptatio aliquarum scripturarum vel scriptu-
rarum debeat dictam transumptationem facere cum licentia potestatis et non aliter. Item
teneatur fidem facere de legalitate notariorum porcarie quoties fuerit opus. Item de-
beat associare dictum potestatem ad divina maxime offitia et in omnibus actibus publicis as-
sistere una cum [illegible] et semper habeat primum locum post priores. Pro omnibus
autem supradictis spectantibus ad cameram [illegible] vel communitatem contentus sit salario infra
scripto videlicet scutatis decem quolibet anno vz. quinque quolibet semestri. A pueris
vero mercedem exigat secundum pacta et conventiones inter ipsos faciendi. Item pro fide
legalitatis pro interesse particularium carl. unum. Item pro extimatione scripturarum
in publica forma ad instantiam particularium personarum mercede aliis notariis terri-
genis supra deputata. Pro scripturis vero extrahendis non in publica forma servetur
quod ordinatum est supra in rubrica de mercede notariorum potestatis

De nō alienādo aliquid īmobile sine licentia cap. vij.

Ne fraudes fiāt contra camerā ill^mor^z. hoc est ne subditi oīa uendāt aīo migrādi, alibiq̃ cōtrahendi domiciliū, volumus q̄ nemini liceat uendere, uel aliquo mō alienare, aliqd īmobile, uel aliquo titulo agrorū existēs ī territorio porcarię sine expressa licentia dn̄i potis sub pęna cōfiscationis rei alienatę et amissionis pretij.

Liber dannorum datorum

De modo procedendi in dannis datis cap. i.

Natura ipsa institutum est quod quisque in sudore vultus sui vescatur pane suo. unde convenit
quod appetentes aliena condignis puniatur penis. ita tamen quod pena moderata et secundum facti
qualitatem imponatur. Et quia dare dannum licet largo modo sit malefitium, tamen de levioribus
reputatur, unde tanquam species separata sit, de dannis datis separata statuta condere
decrevimus. Statuimus igitur imprimis quod potestas porcarie possit, teneatur, et debe-
at in dannis datis procedere ad accusationem dannum passi cum uno teste, et per inquisiti-
onem et inventionem mittendo offitialem sive custodes ad inveniendum danna data et proce-
dendo prout infra per sequentia capitula ordinatum est. Volumus insuper quod dictus iude-
x dannorum datorum debeat infra 3 dies a die quo quis fuerit accusatus, vel inventus, seu
per inquisitionem denuntiatus vel positus dannum dedisse per se vel cum bestiis, seu quomodo-
cumque notificatur per potestatem porcarie quod talis est accusatus vel inventus seu in inquisitione po-
situs et compertus dedisse tale dannum, et terminum sibi assignet ad se defendendum 3 di-
es quo termino elapso et nulla legitima defentione stante cogatur ad penam solvendam et
emendationem danni secundum modum infrascriptum. Volumus et quod liceat facientibus inqui-
sitiones apponere in eis quoscumque testes voluerint, quod sit et decemptu infra [illegible]
statutorum quos dictus offitialis et iudex dictus teneatur examinare absque mercede, et
quod liceat dictis facientibus inquisitiones extrahere penam quamcumque voluerint [illegible]
inquisitio quod postea in contumaciam dictum accusatus vel inquisitus receperit [illegible]
in talis extractione partem fuerit positus vel inquisitus in inquisitione solvere [illegible]
qualibet libra denariorum quam solvere tenetur sicut fuerit extractus. Nec possit dictus offitia-
lis cogere facientes inquisitiones ad [illegible] vel [illegible] [illegible] aliquem in sua
inquisitione sub pena unius [illegible] pro qualibet vice. Volumus et quod dictus offitialis dictus
expedire debeat dictas inquisitiones, accusationes [illegible] infra terminum [illegible]
sub dicta pena. Teneatur tamen dictus offitialis apponere diem, [illegible] [illegible]
et [illegible] in quo asserit [illegible] dannum fuisse et locum, et [illegible] qui examinavit [illegible]
debeat apponere diem examinationis et interrogare teste diligenter de [illegible] loco et de
[illegible] et [illegible], declarando quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dare dannum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sit quod [illegible] [illegible] [illegible] et hoc ad [illegible] [illegible] quia offitiales [illegible]
[illegible] possint volentes quod [illegible] dannum plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

plures testes idē deponāt. Debeat insup d. judex d. datoꝝ ī cōtinēti cassar illū qui semel sōmerit ne generet dubiū. Et nō servata dicta forma inqsitio et testiū examinatio nihil valeat et accusatus seu noīatus absolut testibus nō teneatur ad aliquā pœnā.. Statuimus et qd q fecit iqsitionē de dāno sibi dato, teneat dar licētiā illis, q fuerut accusati ī dicta inqsitione faciendi iterū inqsitionē de eodē dāno et apponer testes quorcūq voluerint.

Quod credat offitiali d. d. usq. ad duos carl. cap. 2.

Statuimus qd offitiali eunti p territoriū porcarie et invenieti d. dātes credat usq ad sūmā 2 carl. quātacūq sit pœna a statuto ordinata, nisi qn haberet unū testē, quo casu credat p quācūq sūma.

Quod liceat accusar cū juramēto et uno teste cap. 3.

Itē statuimus qd liceat dānū passo accusar d. dātē cū jur.to et uno teste et visu et credat d. dāo teste idoneo tā q ad pœnā qz q ad emēdationē dāni

De pbationib. ī dāni dati cap. iiij

Itē statuimus qd ī d. datis credat dicto uniu testis majoris xv ānis cū jur.to et admittat tā masculus qz fœmina et quilibet domesticus et familiaris, dūmō sit fide digni

De pœna d. dantiū cū bestijs ī bladis et alijs segetibus cap. v.

Itē statuimus q d. dātes cū bestijs grossis ī bladis, canapis, lino, leguminib. et alijs segetibus a tempor q fuerit examīr seminate usq. ad kl.das apriliꝝ soluāt p pœna solidor [illegible] p qlibet b. Grossa et qualibet vice et p minuta solid. unū et a kl.dis mensis aprilis usq. ad recollectā solvāt p pœna solid. xx p qlibet b. Grossa et qlibet vice et p minuta solid. duos p qlibet b. et qlibet vice

De pœna dānū datiū ad barcones et metas cap. vi.

Itē statuimus qd d. dātes cū b. gros. ad barcones et metas ubicūq existat, solvāt p pœna solid. xx p qualibet b. gros. et qlibet vice p minuta vero solid. unū.

De pena d(e)l(inquentium) i(n) stipulis ante remotas barsones et metas cap. 7

Ite(m) statuimus q(uod) nemini liceat imittere a(n)i(m)alia i(n) stipulas existe(n)tibus ibi metis co(n)tra volu(n)tate(m) d(omi)ni, et possit d(omi)n(u)s vel colonus cu(m) volu(n)tate d(omi)ni facere querela(m) curie et si quis co(n)tra fecerit solvat p(ro) b(estiis) solid. duos p(ro) minuta solid. mediu(m) p(ro) qualibet vice declarando q(uod) no(n) possit mulctari co(n)tra volu(n)tate(m) d(omi)ni.

De pena d(e)l(inquentium) d(am)n(u)m dantis i(n) horto croco cap. 8

Ite(m) statuimus q(uod) d(amnum) da(n)tes i(n) horto(rum) croco solvat d(omi)n(u)s bestiar(um) solid. xxx p(ro) qualibet b(estia) grossa et q(ua)libet vice p(ro) minuta vero solid. quatuor et da(m)nu(m) emendet i(n) d(upli)s

De licentia danda i(n) d(amnum) datis cap. 1x

Ite(m) statuimus q(uod) liceat unicuiq(ue) dar(e) licentia(m) cuicu(m)q(ue) voluerit de itra(n)do i(n) eius bona et sibi da(m)nu(m) da(n)do ta(m) p(er) se q(uam) cu(m) bestijs. Talis h(ab)ens licentia(m) ad pena(m) nulla(m) teneat(ur), in telligendo q(uod) talis licentia appareat i(n) scriptis manu offitialis d(amnum) dator(um) cu(m) appositione duor(um) testiu(m) ante datu(m) da(m)nu(m) qua(m) licentia(m) dictus offitialis teneat(ur) scribere p(ro) mercede unius bol. intellige(n)do q(uod) talis licentia detur fideliter et no(n) a(n)i(m)o frau dandi camera(m) vel alia malitiose. q(uod) totu(m) reliquat(ur) arbitrio pot(esta)tis, qua licentia duret dura(n)te offitio eius offitialis qui scripserit, liceat t(ame)n d(omi)no q(uan)docu(m)q(ue) revocare licentia(m). Id(em) servet(ur) i(n) bandime(n)tis possessionu(m) q(ue) debeat scribi: et inter cu(m) d(omi)no possessionu(m) vel fructuu(m) seu colono si da(m)nu(m) dederint, ad pena(m) no(n) teneantur

Transeat i(n) p(rese)n(t)i c(apitul)o 6.

De pena d(amnum) dantiu(m) i(n) bladis et sectibus p(er)s(ona)r(um) cap. x

Si quis da(m)nu(m) dederit p(er)s(ona) in bladis et canapis, lino et leguminibus transeundo seu spe(c)tando, nihil t(ame)n colligendo, i(n)cidat i(n) pena(m) v. solid. p(ro) qualibet vice, et si aliqua(m) bestia(m) secu(m) duxerit solvat et pena(m) p(ro) dicta bestia sed(m) statuta p(re)cedentia cap. v.

De pena i(n)cidentis arbores ca(usa) faciendi ligna ad ignem faciendu(m) cap. x

Si q(uis) i(n)ciderit arbores existe(n)tes i(n) possessionibus alienis v(e)l spolia sive spolicando [illegible] arborem ca(usa) faciendi ligna ad igne(m), solvat p(ro) arbore domestica si fuerit [illegible] [illegible] i(n)ciderit a pede sed ramu(m) inciderit vel fregerit, solvat i(n) pena solid. 25 [illegible]

ramis. Vites vero incidens soluat pro pena florenos duos pro qualibet vite. Incidens vero ar
bores silvestres in silva vel bosca alterius vel ramos soluat solid. XX. pro qualibet
arbore, et solid. X pro qualibet ramo et qualibet vice. Et si quis ramos ulmorum non habentium
vites inciderit pro pascendis bobus, soluat solid. XX. si vero tantum frondes fecerit
solid. V. Et si quis frondes fecerit in ulmis habentibus vites soluat solid. XX.
Declarantes addimus quod pena imposita scindentibus arbores seu ramos causa faciendi li
gna, intelligatur de arboribus que possunt producere fructus, vel incipiunt fructus producere, vel que
sit iam apta ad aliquod edifitium. Incidentes vero arbores minores incidant in penam duorum
iuliorum pro qualibet salma. Si quis vero non faceret unam salmam lignorum, sed incideret
ad portandum super spatulas ad ignem faciendum vel ad aliquem usum puta ad faciendos
circulos doliorum, vel aliud opus, soluat solid. XX. pro qualibet cerqhione sive
carpene vel alterius generis arborum exceptis palis ut infra. Si quis vero ruperit
ramum alicuius arboris domestice non malitiose soluat pro pena iulium unum. Si vero fuerit
arbor non domestica ubicumque sit medietatem dicte pene. Si quis autem acceperit ligna
incisa aliena et exportaverit vel exportare voluerit pro usu suo soluat nomine pene
solid. XX pro qualibet salma lignorum, et si non acceperit salmam integram soluat me
dietatem dicte pene. Declarantes quod accipientes ligna mortua in silva vel bosco soluat sol.
duos pro qualibet salma. Pro fasce seu fasciculo nihil soluat. Moderando quod dictum est s.
de arboribus silvestribus, quantum ad ramos, quod subtus corona arboris non teneatur ad penam.
Et nemini liceat in possessionibus alienis auferre ligna incisa et sarmentorum fasces sub
pena V. solid. pro qualibet fasce et pro qualibet salma solid. XX.

Que arbores dicantur domestice cap. XLIII.

Ad tollendam dubietatem declaramus quod arbores domestice intelligantur vites, persici, fi
cus, mali, piri, nuces amigdali, cerasi cuiuscumque generis, pruni, castanee, olivi,
sorbi, avellane in possessionibus domesticis existentes, armoniaci, mala cotonea, mala
granate, nespili, giugiule, declarantes quod piri et mali non insite non veniant appellatione
arborum domesticarum existentes in silva et bosco.

De pena facientis palos cap. XLIII.

Statuimus quod faciens palos in locis alienis silvestribus soluat pro pena solid. X pro qualibet
salma palorum. Si vero in cammetis vel aliis locis domesticis soluat solid. XXX.
pro qualibet salma et damnum emendet in duplum.

De pœna incidentis herbã i alieno cap. xiiij

Incidẽs seu secãs herbã alienã a Kalendis Aprilis p totũ mẽsẽ Junij soluat p pœna solid. x. p qualibet salma, et p quolibet fasciculo solid. 3. si uero quis īcīderit granũ, hordeũ, Zeã siue speltã et bladũ p herba soluat p pœna ī q(ua)libet casu p(re)d(ic)to solid. xx. Addentes q p q(ua)libet fasce grani, hordei, speltæ, Auenæ, milij, panici, solid. xx p q(ua)libet uero salma Julios decẽ, et emendæ dño.

De pœna auferentiũ palos uel furcinas ex uineis uel uitibus alienis cap. xv.

Statuimus q si q(ui)s acceperit palos uel furcinas siue pedamẽta q(ui)bus sustentãt' uites, uel uineæ, soluat p pœna solidos quinq. p quolibet palo, et carl(enos) quatuor p q(ua)libet furcina et q(ua)libet uice

De pœna accipientis fœnũ uel paleas alienas cap. xvi.

Statuimus q quicūq. acceperit fœnũ uel paleas alterius soluat p q(ua)libet curro uel fasciculo solid xxv. et rūpens palearium soluat solid. xxx.

De pœna effodientis plantas cuiuscumq. generis arborũ aptas ad plātãdũ cap. xvij

Quicumq. effoderit uel effodere cœperit plantas alienas cuiuscumq. ge(neris) arborũ, ? uites domesticas siue ppagines aptas ad replantandũ soluat p pœna solid. xxx. p q(ua)libet [illegible] et hoc si sint sitæ i locis domesticis, si aũt i loco siluestri, soluat medietatẽ dictæ pœnæ.

De pœna boũ nõ ferentiũ capanellũ cap. xviij

Ad remouendas fraudes, quæ comittūt' p bubulcos, et custodes boũ [illegible] quia experientia docuit multos claudere uel remanere capanellos a collo boũ ut securius de nocte i alienis bonis pascãt' ? siue [illegible] pœnæ, Statuimus q oēs et singuli habētes boues aratorios seu iuuencullos cũtes cũ dictis bobus, debeãt alligare ad collũ capa-
In re-
forma = panellũ pulsatũ, et nõ possit dictũ capanellũ [illegible] claudere de die uel de nocte
tione sub pœna xx solid. p q(ua)libet boue uel iuuencullo et qualibet uice, q pœna de nocte du-
✠ 10 plicetur. Tempore uero asili siue arzilli liceat claudere dictos capanellos de die.

De pena incidenti sepe alienā cap xix

Si qs sepe uel parte eius inciderit, uel aliquo mō deuastauerit cōtra [illegible] uoluntatē possidentis penā x. solid. soluer' teneat, et dānū emēdet i duplū. Si uero ita inciderit sepe, ut uinea hortus, siue alia possessio clausa, remaneat i aliq parte apta duplicat' pene soluer' teneat

Quod liceat unicuiq incider' arbores et sepes pēdētes sup poss^ne uel domo sua cap xx

Ne uicinus a uicino dānū patiat' liceat uicino incider' ramos arbor pēdētes sup poss^ne seu domo sua usq ad xv quindeci pedes altitudinis, et sepes tondere ita tn ut relinquat' adeo alta, ne quis possit ingredi i poss^nem sui uicini. et ligna quēq pro se retinere dūmō prius ptestet' i iuditio uel extra dnē arboris uel sepis q debeat dcā incisionē facere ifra octo dies, et fuerit cōtumax i incidendo: et casu q inciderit nō possit accusari si necesse fuerit ingredi i rem uicini ad reportādū quod incisū uel tōsū fuerit

Quod pr teneat' p filio et dnus p famulo cap xxi

Ut magis d. dātes abstineat a dannis, uolumus q pr, auus, patruus, et auunculus, habitantes cū nepote p filio et nepote et dnus p famulo teneat' soluer' penas d. datorum et p emēdatione dāni teneat', hoc tn expresso q liceat talibus soluētibus repetere ab illis p quibus soluerit dūmodo dnus certificet' de d. dato p famulū ante tempus cōductionis finitū

De pena d. dātiū i uineis cap xxii

Statuimus q d. dātes i uineis a kalendis martij usq q fuerit uindemiata, soluāt solid. uiginti p qualibet bestia grossa. et p minuta solid. 4. i alijs tēporibus soluāt medietatem dcē pene.

De pena dānū dātiū ad oliuas cap xxiij

Statuimus q d. dantes corrodend. plantones uel ramos oliuarum renascentes, uel [?] oliuas q i terra ceciderint, soluāt pro bestiarum solid. v. p qualibet b. grossa et qualibet uice et p minuta solid. duos

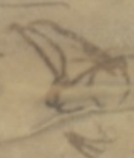
mala pira: nuces: an br:

De pena d. dantiu ad glandes cap xxiiij.

Danni dates cu b. Gros ad glandes, mala, pires, nuces soluat p pena solid. quinq. p qlibet b. Gros. p minuta uero solid. 2. et quo ad glandes itelligat ad festu sti angeli septebris usq. ad natale dni nri iesu xpi q benedictus sit i secula seculor. declarantes q bestie, siue homines necligentes predca q cecidert i stratas publicas ad nulla pena teneat. sed nec liceat extenter ptica [illegible] remittentes nos ad c. xl infra

De pena d. datiu i[n]frascriptis rebus cap xxv. cum bestijs

Quicunq. d. dederit cu b. Gros. corrodendo uel deguastando pergulas uel alias arbores fructiferas soluat solid. xxx. p qlibet b. Gros. et qlibet uice p minuta medietate. Et predca habeat locu qn p pdctas b. minutas uel Gros fuerit corrose uel uastate pgule uel ppagines uel surculi uitiu tenellj; et si bona non fuerit bannita uel arbuscule domestice. Alis soluat solid. x p b. Gros. 2 solid. tm p minuta pascenda circu circa. si bona fuerit bannita et danu [illegible] i duplu secdo extimatione faciendam et p[er]umat danu de recet factu illaru bestijs ibi inuetis, q stetur arbitrio extimatoru. cu an danu sit recens. [illegible] declarantes dicimus q appellatione b. Gros. coprehedat et porci et capre

[illegible] Castri [illegible] [illegible] inter [illegible]

De bannitis 2 signatis faciendis cap xxvi

Statuimus q unicuiq. liceat bona sua bannire et signar. et no sufficiat si banniat nisi et signetur ut ad oium notitia perueniat. Et dcta banditio duret p [illegible] nicasses et d. dantes i dcis bannitis si i eis fuerit arbores domestice uel uites soluat pena de qa i pxime precedenti capto. Si uero i stipulis aut alijs bonis ubi no sint dce arbores domestice soluat pena dcq medietate. Si uero sit locus cultu 2 sodu quarta parte dce pene. Et q uolet bannire debeat cora duobus testibus facere comissione bailo ne coungat dubitari a' [illegible] bannire [illegible] bona sua uel parte aliqua, et signar cora duob. testibus debet signar 2 q hoc scribat i actis appenendo noia testiu et tali scripture adhibeat plena fides nisi dei testes contra [illegible], et nihil soluat p mercede scribendi declarando et moderates capta predca q dce bestie ad nulla pena teneat [illegible] nisi [illegible] et [illegible] tatu dcar. [illegible] et uitiu pedetiu [illegible] et [illegible] et itelligat de uitibus siluestribus et no putatis.

24v

De pœna d. dantium ad banditas cap. xxvij

5. Quicunque d. dederit cum b. gros. vel minutis i pratis vel aliis bonis banditis causa
faciendi fenum a kalendis martii usque quo non fuerint secata solvat solid. x
pro qualibet b. gros. pro minuta vero solid. unum. ut s. Sed si ad aliud effectum bandita
et signata fuerint solvat dicti car. pœnam secundum distinctionem preced. cap. declarand.
tes que banna facta causa custodiendi herbam pro feno faciendo durent solummodo usque quo fe
num secari solet. et que sit bandita pro fœno faciendo stetur declarationi dni
potestatis et extimatorum com.

De pœna d. dantium cum cane cap. xxviij

De canib. 6. Si contigerit canem alicuius d. dare [illegible] aduncas quod ad animalia causa occidendo et mastilando vel
aliter dampnificando quod et domos intrando oleum vel vinum effundendo farinam vel panem come
dendo vel carnes cuiuscunque generis devorando vel exportando vel aliquid aliud d. fac
endo dnus canis teneatur emendare d. ipsi d. passo secundum extimationem extimatorum
com. vel duorum aliorum vicinorum bonorum et nihilominus [illegible] dnus solvat pro pœna sol.
pro qualibet cane et [illegible] vice. Adiicientes insuper quod dni dictorum canum debeant tenere eos
ligatos a [illegible] sancte marie de augusto usque quo fuerit finita vindemia. declaramus
tamen quod canes pastorum ovium non ligent sed ferant uncinum longum usque ad genu. et qui [illegible]
fecerit solvat pro pœna solid. decem pro quolibet cane et pastores teneantur hoc bandire facere
[illegible] incipiunt maturescere. et ante bannum ad pœnam nemo teneatur.

[illegible] facienda d. passo cap. xxix

[illegible] statuimus quod [illegible] casibus s. dictis ubi non est [illegible] expresse determinatum quod
d. dantes debeant emendare dampnum datum ipsi d. passo, et ad id cogatur [illegible] extraordinarie
[illegible] sine tela iudiciaria [illegible] sola facti veritate inspecta, et ubi damna non possint
extimari, solvat d. passo [illegible] solvere tenetur pro pœna.

De pœna duplicanda i d. dante cap. xxx

Statuimus quod [illegible] dictis pœnis d. dantium [illegible] duplicata pœna, ad hoc ut d.
dantibus magis terreant, et duplicetur et pœna [illegible] studiose immiserint vel [illegible]
[illegible] d. dare [illegible] vineis, [illegible], [illegible] et segetibus.

De bestijs minoribus cap xxxj

Porci, capre, et agni, hedi, vituli, pulli equi asinini minores triu mensiu ad pe
na aliqua no teneat' sed ad emedatione damni p medietate. Malefactores q ad querela
dni siue coloni cu uolutate dni teneat' ad pena unius solidi exceptis agnis q te
neat' ad pena medij solidi p q'libet

De bestijs trauersatibus segetes cap xxxij

Si cotigerit q aliqua b. cotinuate abarzello, sine aliter acta repulsa no vna dno
seu custode car d. aliqd dederit nulla pena puniat' sed solu ad emedatione dani

De pena d. datiu i canneto cap xxxiij

Si aliqua b. danu dederit i canneto corrodedo uel alit deuastado a kl'edis marcij
usq ad tepus q canne fuerit tonse seu euulse deberent soluat dnus car solid x
p q'libet b. grosso et solidos duos p minuta exceptis equis q ad nulla pena teneat'

Quod liceat itrar campu vicini qn strata no pot transiri p uia car cap xxxiiij

Quotiescuq cotigerit q uia aliqua sit ita icomoda uel deuastata ut no possit comode
uel tuto p ea transiri liceat transeuntibus intrar campu uicini et p eu transire
absq pena uel d. emendatione: dumo transeat p locu dei capi minus damnosu
et breuiore, et dumo no aperiat capu sepatu absq ptestatione priuis ... facte
facienda.

De pena d. dati p ... ad fructus cap xxxv

Si qs d. dederit pcutiedo colligedo uel deuastado fructus arbor fermenti ... ut
uuas seu racemos uel intrando hortos alienos ... uel colligedo
de oleribus uel alijs fructibus et melonibus, cocumeribus, cucurbitis, cucu
bitis, fasiolis, fabis, ciceribus, cicerculis, ... alijs ... legu
minibus, rapis, lactucis, caulis, et alijs quibuscuq q solent i hortis semi
nari ... i pena medij scuti p q'libet uice et qualibet re ...

plicetur. Volumus insuper quod si quis de die de nocte fecerit magnum damnum in uvis vel alios fructus arborum domesticorum, debeat ligari in furca, et coronari ex illis quibus damnum dedit, et stet ibi per totam diem coronatus, et cuilibet liceat ei illudere: colligentes vero fabas, ciceres, faseolos, et alia huiusmodi existentia extra hortos media pena puniatur.

De pena battentium nuces vel castaneas et alios fructus tam domesticos quam silvestres absque voluntate domini cap. XXXVI

Quicumque batterit seu aliquo modo cadere fecerit fructus aliquos domesticos ut porci vel alia animalia eos recolligant, incidat in penam XX solid. et damnum emendet pro fructibus silvestribus medietatem predicte pene solvat, et non intelligatur de fructibus spinarum, ruborum et cornorum.

Quod liceat cuilibet reconducere animalia repertа dar. de in bonis suis vel consanguinei cap. XXXVII

Quicumque invenerit animalia dampnum dantia in bonis suis patris, avi, nepotis, avie, vel consanguinei usque in 3 gradu possit dictas bestias reconducere ad procuratorem et offitialibus presentare incontinenti et credatur eius iuramento et fidem locum habeat quando de animalibus recognoscere a dicto conducente

Quod procedatur de similibus ad similia in dampnis datis cap. XXXVIII

In omnibus casibus non comprehensis in statutis damnorum datorum procedatur de similibus ad similia arbitrio rectoris similia declarantis

De pena damni datis cum pullis, anseribus et anatibus cap. XXXIX

Quicumque damnum dederit aliquo modo cum pullis in hortis vel seminatis solvat solidos duos pro pullo anseris vel anate, in locis vero aliis medietatem dicte pene et emendam solvat

De fructibus caducis recolligendis cap. XL

Si cõtigerit q̃ fructus unius i posses.ne alienã ceciderit, liceat dño illius arboris unde tales fructus ceciderint igredi poss.ne alienã, et dcõs fructus recolligere dumo nõ inferat d. dño poss.nis et si nõ posset colligi absq aliquo dãno itret de licentia dci dni seu poss.ris uel offitialis si dnus negauerit licentiã declaramus et q̃ animalia trãseutia p uias publicas nõ teneãt ad pœnã si custos ea nõ duxerit dato opera, qñ i transitu comederet uel uastaret fructus alienos q̃ i uia ceciderint.

Quod liceat ingredi poss.na alienã uel domũ
in certis casibus cap. xli.

Liceat cuicuq accedere ad fõte alienũ cã bibendi, et liceat igredi poss.ne alienã uenãdi cã, siue et aucupandi seu examẽ apiũ colligẽdi, uel cã magne pluuie iminẽtis uel cã euitandi icursus hostiũ uel cã iquirendi perditas bestias uel fugientes pp arzillum z alijs similibus causis sine metu pœne dumo dãnũ nõ inferat dño uel enorme qd arbitrio iudicis remittimus

De pœna replentis formas alienas cap. xlij

Si qs alienã formã repleuerit uel aliter aliquo uastauerit soluat solid. xx et formã i eodẽ statu reponat suis sumptibus

De pœna portãtis uuas uel agrestã
ultra duos racemos cap. xliij

Nemini liceat secũ portare ultra duos racemos siue graspos uue uel agrestę sub pœna xx. solid. p quolibet graspo nõ itelligẽdo tñ de uindemiationis tempore pmisso

De pœna uindemiantiũ ante datã
licentiã cap. xliiij

Nõ liceat alicui uindemiare antequã fiat preclamatio generalis sub pœna xx sol. p qualibet salma uue

De clausuris faciendis cap. xlv.

Cuilibet liceat claudere bona sua uel aliena cũ uoluntate dñi, et tali clausura ita et taliter aptari q̃ i ea animalia igredi nõ possit nisi p unũ passũ. Et q̃ d[illegible] dederit i dcis clausuris, si post xv. dies clausurã aliq nõ [illegible]

uel ramos et ligna extrahendo soluat ꝑ pœna solid. xxx. et debeat
reficere ꝗ uastauit. si uero bestias intus immiserit uel a se ipsis intrauerint soluat ꝑ pœna solid. x. ꝓ qualibet. b. Grossi. ꝑ minuta unu solid.

De pœna forensiu͠ uuas ferentiu͠ cap. xlvi.

forenses inuenti portare fructus aliq͠s seu herbas uel olera soluant pœna xxx. solid. nisi ostendat ꝯ altr' ꝑ unu͠ teste͠ ꝗ ꝑdcā habuerit de uoluntate dni.

De testibus cap. xlvij.

In d. datijs idonei testes i͠telligantur maiores x. ann. et mulieres, ꝯ domestici et alij commenti du͠mo no͠ stet et habitent i͠ eade͠ familia ad unu͠ pane͠ et uinu͠ famule uero et pedisequę admittant' i͠differenter.

27 v

Reformatio quorundam capitulorum dicti d.

Vogliamo etc. al offitiale del d. d. non se li dia fede per centri sulle qui ne se hano de lo danno

Item etc. le bestie etc. servanno trovate a dar danno ne li lupini paghino la mita dela pena etc. sta ne lo statuto

Item la licentia da darse ne li danni dati cioe etc. se uno vole dar licentia ad uno altro se intenda solamente per i beni excepte etc. se il patrone serra gia detta licentia per tutto tempo detta licentia se debia far scriver secundo la forma del statuto: et habiase da el di ipoi se debia scriver et se debbia stare al iuramento del patrone senza pagamento alcuno de detto iuramento

Item etc. si uno lavoratore o garsone vorra menar uno iquello del patrone ipse sia mercede et ne sia tenuto ad pena alcuna, purche il padrone non ne faccia querela tanto personalmente quanto co le bestie

Item etc. il podesta sia obligato far bandire tutte le feste stanno nel statuto cioe quelle feste non sono comandate da la chiesia

Item etc. i bovi et iumenti etc. et le vacche et le bovi siano tenuti portar il campanelle incominciando del mese de aprile per fine ad tutto novembre etc. el detto tempo scorano incominciando del mese de aprile per fine ad tutto novembre etc. el detto tempo scorrano alla pastura: et si detti bovi et iumenti scorrano tenuti dalli patroni i casa ad governar, ne paghino pena per non portar el campanelle.

Item etc. le bestie de macellari dandno d. adgravi etc. de notte et de Zafarano e vignale siano tenute alla pena et danno secundo la forma de statuto

Item etc. li offitiali de d. d. siano tenuti ne le accuse etc. facendo parola co li patroni overo pastori del bestiame etc. daranno danno et notificare e dire se si trova a far danno, et si li patroni o pastori non fossero alla guardia de bestiami detti offitiale possa remenar le bestie etc. trovara ad far danno et quando detti offitiali haveranno il testimonio i detti accuse non sia tenuti ad remenar le bestie conoscendo detti bestie

[signatures]

D. D. 28 v

Itẽ etiã dopo facta la vindemia si alcuna persona trovara una remasa ce coglie de la sua siano dicte persone tenute pagar pena: et ancora questo se itenda delle noce dopo che serranno battute et ancora delle mele dopo il tempo de la coltura de dicte mele che sarrano state colte da li patroni, ne sian tenuti ad pena alcuna quelle persone che coglierano le cose sup(radic)te, et ancora per bestiami che dannificasero alle cose s(upradi)cte passati li tempi sup(radic)ti: et casu che li patroni ne facessero querela se paghi per pena soldi X. chi manualmente dei fructi coglierà et per le bestie se paghi la pena secundo la forma del stat(ut)o

Quod quilibet rector debeat solver(e) archibusiu(m)

De volu(n)tate, consensu, et arbitrio ill(ustrissi)mor(um) d(omi)nor(um) q(uod) quilibet potas, rector seu iudex castri porcarie teneat(ur) et debeat quolibet semestri solvere unu(m) archibusiu(m) idoneu(m) et modernu(m) cu(m) suis depende(n)tibus et annexis co(mmun)itati porcarie

Q(uod) quilibet rector debeat sindicari

Itẽ de co(n)sensu voluntate ill(ustrissi)mor(um) d(omi)nor(um) Quilibet rector potestas, seu iudex castri porcarie debeat i(n) fine sui offitij reddere ratione(m) sue administrationis, et sindicari more solito et co(n)sueto, et prestar(e) idonea(m) cautione(m) de solve(n)do o(mn)e id et totu(m), i(n) quo venirent co(n)de(m)nandus ratione co(m)missor(um) i(n) suo off(iti)o declara(n)do q(uod) successor i(n) off(iti)o debeat sindicar(e) p(re)decessore(m) una cu(m) duobus syndicatoribus eligendis et extrahendis more solito.

[illegible]

Ordinandosi che le piantate d'olive e pini piu che sia possibile [illegible] dalle bestie per tanto si ordina che le bestie grosse che sarà trovate a dar danno tollendo arbori e i rasenti de olive [illegible] [illegible] bestia [illegible] con [illegible] al consiglio sopra di ciò [illegible] il dì 16 di Maggio 1608 come appare in detto consiglio et per bando publicato gli atti di me

[illegible]

[illegible]

28

